

Directa

setmanari de comunicació

Núm 309 13 de març de 2013 1,70€

La Veneçuela emancipada

L'empoderament de les classes populars, la reducció de la pobresa i la recuperació de la sobirania són el resultat de catorze anys de revolució bolivariana

PÀGINES 2-4

6-7

Els **'escraches'** de la PAH, una eina per defensar la ILP hipotecària

8-9

La **família Godó** va cedir una fàbrica per ubicar una presó franquista

A fons

El govern japonès reobre centrals nuclears malgrat els efectes del desastre de **Fukushima**

Miralls

Jean-Marc **Rouillan**: "L'autonomia no té res a veure amb la manca d'organització"

ESTIRANT DEL FIL

Més enllà de l'opinió que pogués generar el desaparegut Hugo Chávez, és inqüestionable que els seus catorze anys al capdavant de Veneçuela han capgirat el país, amb una revolució bolivariana que presenta èxits evidents com l'empoderament de les classes històricament oblidades, la notable reducció de la pobresa i, sobretot, la recuperació de la sobirania, en el marc d'un procés que s'ha estès a bona part del continent

AMÈRICA // EL GOVERN DE CHÁVEZ VA POSAR EN MARXA POLÍTIQUES SOCIALS PIONERES A LA REGIÓ

La revolució bolivariana: el gran canvi a Veneçuela

Javier Borràs Arumí

@jborrasarumi

La mort recent d'Hugo Chávez, el dia 5 de març, ha suposat un gran impacte per Veneçuela i per l'Amèrica Llatina. El mandatari ha estat el personatge més important i influent de l'última dècada a la regió. La revolució bolivariana, el procés que va engegar, ha aconseguit fer un gir de 180 graus al panorama veneçolà en tots els àmbits. Venint d'una època regida per polítiques neoconservadores vinculades als ajustos del Fons Monetari Internacional (FMI), amb una política bipartidista i una burgesia oligàrquica, el projecte de la revolució bolivariana ha aconseguit canviar la situació. La majoria de mitjans de comunicació han mostrat la figura de Chávez des d'una òptica teatral i sensacionalista i han deixat de banda les dades i els impactes del procés polític endegat.

Si observem les dades presentades pel Banc Mundial i l'ONU i les comparem amb els anys anteriors a Chávez, veiem que la revolució bolivariana ha tingut efectes positius des del punt de vista social. En l'àmbit de l'educació, s'ha aconseguit passar d'un 45% a un 77% de mainada escolaritzada en l'àmbit de la preprimària. A l'educació primària, s'ha passat d'un 81% a un 98% d'alumnes que han acabat els estudis, el percentatge de

Les dades de l'ONU i el Banc Mundial mostren que la revolució ha tingut efectes positius des del punt de vista social

repetidores ha passat d'un 9,88% a un 3,52% i l'absentisme escolar s'ha reduït un 60%. Pel que fa a l'educació secundària, la inscripció escolar ha passat del 48% al 73% i les repetidores s'han reduït d'un 10% a un 3%. Cal destacar que el 98% de l'alumnat que ha acabat els estudis primaris ha passat a estudiar a l'educació secundària i no ha abandonat els estudis. Finalment, en l'educació terciària, s'ha passat d'un 28% d'alumnes esco-

La participació política s'ha articulada a través dels 'consejos comunales', una forma d'organització emparada per la Constitució / ORIOL CLAVERA

laritzades a un 78%. La inversió educativa del govern s'ha mantingut constant, en un 5% del PIB, segons dades de la UNICEF, però aquest pressupost no compta l'acció de les anomenades *misiones*, accions del govern destinades a reduir alguns dels problemes immediats que afecten la societat veneçolana. Una d'elles ha estat la *misión Robinson*, que tenia com a objectiu eradicar l'analfabetisme mitjançant l'acció de milers d'educadors als barris pobres veneçolans i va aconseguir que l'alfabetització passés d'un 90% a un 96% entre la població adulta i d'un 95,4% a un 98,5% entre el jovent.

REDUCCIÓ DE LA POBRESA

En l'àmbit de la salut, també s'han assolit avenços. La taxa de mortalitat entre la mainada menor de cinc anys ha passat de 25 a 15 de cada 1.000, mentre que la de les noutades s'ha reduït de 13 a 8 de cada

1.000. La despesa en salut *per capita* s'ha multiplicat per quatre i la inversió en sanitat del govern ha passat d'un 5,44% a un 9,12% com a cota màxima, sense comptar *misiones* com Barrio Adentro, que van garantir ambulatoris i serveis mèdics assistencials als barris marginals, en col·laboració amb el govern de Cuba, que va enviar gran quantitat de metges a la zona.

La reducció de la pobresa ha estat una de les grans fites. Segons l'ONU, la pobresa s'ha reduït del 49% al 32% i l'extrema pobresa ha passat del 29,8% el 2003 al 7,2% el 2009. La taxa d'incidència de la pobresa ha passat del 54,5% al 31,9% i s'ha situat com el segon país amb menys desigualtat de l'Amèrica llatina. L'atur juvenil ha disminuït del 25% al 13,6% i destaca la disminució del 35,2% al 16% entre les noies. La població adulta aturada ha passat del 12,3% al 7,5% i les dones han passat del 16% al 8%. ◀

Nacionalitzacions i control del petroli

Una altra de les fites del govern chavista ha estat controlar els recursos petrolers -Veneçuela és el país amb les reserves de petroli més importants del món- i utilitzar els ingressos obtinguts en els plans de desenvolupament social. Encara que s'insisteixi molt en la dependència del petroli per mantenir el model polític, segons les últimes dades del Banc Mundial, aquest recurs representava el 18% del PIB, mentre que els recursos obtinguts pels impostos pujaven a un 28%. Un altre factor destacat han estat les nacionalitzacions que s'han dut a terme en sectors estratègics pel desenvolupament com les refineries petroleres, el sector de les telecomunicacions, l'electricitat i l'àmbit de les finances. Malgrat tot, l'enfrontament amb les grans empreses ha estat més mediàtic que real, ja que les inversions externes i la rendibilitat han augmentat sota el govern de Chávez.

ESTIRANT DEL FIL

7,2%

és el percentatge de població veneçolana en pobresa extrema, segons l'ONU. El 2003 era un 29,8%

73

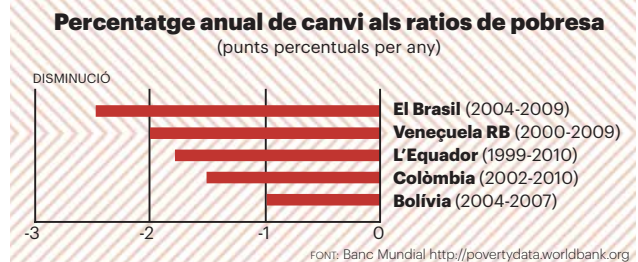
de cada 100.000 persones del país moren assassinades cada any, segons l'Observatori Veneçolà de la Violència

28%

del PIB veneçolà prové dels impostos, per sobre dels ingressos obtinguts del petroli, que representen el 18%

Classes a la cooperativa camperola berberé a l'Estat de Mèrida / ORIOL CLAVERA

Indicadors Internacionals de Desenvolupament Humà

	ÍNDEX DE DESENVOLUPAMENT HUMÀ (IDH)	
	1995	2011
Bolívia	0,587	0,663
El Brasil	0,634	0,718
Colòmbia	0,628	0,710
L'Equador	0,659	0,720
Veneçuela RD	0,646	0,735
Desenvolupament humà mitjà	0,517	0,630
Desenvolupament humà alt	0,662	0,741
Amèrica Llatina i el Carib	0,650	0,731

FONT: HDRO - UNDP (Human Development Report Office - United Nations Development Programme)

Noves relacions internacionals

Les relacions entre Veneçuela i el món han canviat des que Hugo Chávez va arribar a la presidència. De ser un país aliat de les potències occidentals, ha passat a ser un dels representats de "l'eix antiimperialista" contrari a la política dels Estats Units. En clau regional, això ha servit per teixir aliances entre diversos països llatinoamericans. En l'àmbit mundial, Veneçuela s'ha obert al comerç amb potències com la Xina o Rússia i ha mantingut relacions amb països com l'Iran, l'Aràbia Saudita, Síria o Líbia basant la seva política més en la *realpolitik* que en la semblança ideològica. Això ha provocat alguns conflictes en relació amb la primavera àrab i el suport estratègic que ha donat a algunes dictadures. Com un dels membres líders de l'Organització de Països Exportadors de Petroli (OPEP), Veneçuela ha ampliat els tractats de comerç entre estats, inclosos els EUA, malgrat la retòrica de confrontació entre ambdós governs. Els afers i el comerç exteriors han estat un dels apartats on el govern veneçolà s'ha comportat de manera més pragmàtica.

Misió sanitària al barri 23 de Enero de Caracas / ORIOL CLAVERA

Participació econòmica i política de la població

Després del tancament patronal de 2002, les treballadores d'algunes empreses, inspirant-se en l'exemple d'altres indrets de l'Amèrica Llatina, van decidir ocupar les fàbriques i posar-les a funcionar sota el seu control. Un exemple és l'ocupació efectiva de la planta de Venezolana de Papel per part de les treballadores, a principis de 2005. Chávez va signar el decret de nacionalització de l'empresa i va atorgar un préstec per a la producció a la plantilla. La cogestió implica el control conjunt de la producció per part de l'Estat i la plantilla de l'empresa. En diverses fàbriques, s'han produït preses de control similars, amb el suport de l'administració. La participació política s'ha articulada a través dels *consejos comunales*. Aquestes formes d'organització, emparades per la Constitució, són una mostra de participació de les comunitats, on s'avaluen, es proposen i s'executen les polítiques públiques decidides pels propis consells. RICARD SÁEZ

Una aposta per la comunicació popular

Els mitjans de comunicació de base són una part important de la revolució bolivariana i, de fet, van ajudar a mobilitzar la població contra el cop d'estat de 2002. Es tracta de webs i ràdios alternatives arrelades a les comunitats, que, sovint, són les primeres testimonis dels esdeveniments. Un exemple és VIVE TV, una televisió de base que fa d'altaveu de les comunitats organitzades. A VIVE, hi ha programes fets per treballadores que narren les seves lluites: s'han gravat ocupacions de terres per part d'organitzacions camperoles i es tracten temes que afecten les diferents comunitats indígenes. D'altra banda, Telesur és l'intent de crear un canal internacional que representi una alternativa a les nord-americanes CNN i Fox. Telesur ha produït documentals i informatius sobre aspectes que mai no surten a les cadenes privades. Malgrat tot, extreballedores d'aquest mitjà s'han queixat d'intents de la direcció del canal de controlar-ne els continguts. RICARD SÁEZ

Un nou model constitucional

El govern veneçolà ha mostrat la Constitució de 1999 com a símbol del canvi. És una nova manera de veure la transformació social a través de les lleis i els drets de la ciutadania. Es tracta d'una Constitució progressista i democràtica, que inclou diversos articles amb relació als drets materials dels individus (com el reconeixement del treball de cures de les dones) i la participació política (la població pot revocar el president o presidenta escollida en qualsevol moment del mandat). Des del govern, s'han fet accions de repartiment de constitucions de butxaca i classes de lectura dels textos, en un esforç per educar el poble veneçolà sobre els drets i els deures que pot exercir.

Violència i narcotràfic

El punt més fosc de la societat veneçolana és la violència i la inseguretat que pateix la població. El govern no ha aconseguit reduir la criminalitat mitjançant els programes d'acció social, ja que gran part d'aquesta criminalitat és deguda a les bandes organitzades i la corrupció policial. Veneçuela és un dels països llatinoamericans amb més morts violentes: segons el govern, l'últim any, s'han produït 53 assassinats per cada 100.000 habitants. Fins i tot hi ha ONG, com l'Observatori Veneçolà de la Violència, que augmenten la xifra fins a 73 de cada 100.000 habitants. La majoria d'aquests crims es produeixen a les zones urbanes; la capital, Caracas, és una de les ciutats més perilloses del món.

Chávez i l'expansió del possible

Íñigo Errejón
 Doctor i investigador en
 Ciència Política i membre
 de la fundació CEPS
 @ierrejon

Quan Hugo Chávez va guanyar les eleccions presidencials a Veneçuela, el 6 de desembre de 1998, era un personatge desconegut, en el millor dels casos, per les esquerres europees i llatinoamericanes -comparat, per exemple, amb la fascinació que produïa el neozapatisme com a paradigma d'intervenció radical exterior a l'Estat-, si no era vist amb desconfiança per la seva biografia militar, pel rol decisiu del seu carisma popular i pel fet d'enarborar un discurs que no es movia en una gramàtica *classista* ni en els marcs tradicionals de l'esquerra. Per contra, el poder polític que es va construir emanava d'una resignificació *bolivariana* dels referents històrics de la independència que interpellava els amplis sectors empobrits i marginats com el cor d'una "refundació nacional" contra les velles i desprestigiades elits polítiques i econòmiques, en un terreny marcat per la desestructuració social, la crisi dels referents ideològics i la conflictivitat sociopolítica en què es va forjar la voluntat destituent.

El govern de Chávez aviat va obrir un procés constituent revolucionari, va redefinir el pacte social veneçolà i va emprendre una veritable guerra contra la misèria i per la inclusió social que, literalment, va ampliar el *demòs* veneçolà. Pel camí, va fer front a la resistència fèrria dels antics grups dominants de l'Estat, que van desplegar contra el govern de Chávez tot el repertori destituent assajat al continent i van fracassar -contradient totes les expectatives-, gràcies a l'audàcia política, el control del petroli, el suport crucial d'una part important de les forces armades i una passió política de masses que el sostenia.

Experiències com la veneçolana han esmerdat el disseny neoliberal previst per a l'Amèrica Llatina

Durant gran part d'aquest procés, el govern bolivarià era una anomalia a l'Amèrica Llatina, una experiència solitària i a contrapèl d'un relat històric hegemonitzat pel pensament liberal-conservador, segons el qual el temps per a la utopia de la política com a

transformació radical s'havia acabat. Avui, sobretot gràcies a les batalles de Chávez i el poble veneçolà, l'escenari es ben diferent.

No obstant això, en el moment de la seva mort, l'Amèrica Llatina -i no només Veneçuela- ja és una altra. Gairebé tots els caps d'Estat del subcontinent van assistir al funeral de Chávez per presentar els seus respectes, una mostra clara que ja existeix una esfera política pròpia amb criteris diferents dels nord-americans i els europeus; els processos d'integració regional avancen, amb tensions i encavallaments, però en una direcció convergent, per construir un espai geopolític en un món multipolar; l'escenari polític subcontinental està marcat per la

primàcia relativa d'una narrativa -post-neoliberal, sobiranista, progressista, integracionista- que, amb importants diferències i accents nacionals i destacadíssimes excepcions, nodreix els processos populars i el "gir cap a l'esquerra" dels governs regionals.

Per aconseguir que aquest canvi d'època hagi estat possible, han estat fonamentals les experiències d'avançada que, com la veneçolana i també, després, la boliviana o l'equatoriana, han obert una esletxa i han esmerdat la fatalitat de les ordes oligàrquiques i excloents i el disseny neoliberal per a l'Amèrica Llatina. Ho han fet gosant transitar pel camí *impur* i complex de les transformacions estatals.

Les irrupcions de masses i l'arribada d'agents polítics inèdits als diferents governs nacionals van produir un desplaçament en l'escenari de confrontació política: es va passar d'anar *contra* l'Estat a voler ser *dins* l'Estat, ocupar les seves places més importants, transformar la seva morfologia i la seva orientació social i trencar els seus condicionants -patriarcal, colonials, capitalistes- per generar un nou sentit comú d'allò que és exigible i esperable de l'Estat. D'aquesta manera, s'obria una mena de *guerra de posicions*, en què les coalicions socials plebees heterogènies que havien conquerit els Executius ara feien front a les resistències de les elits als estats oligàrquics heretats i els seus entramats civils. Aquesta disputa, lliurada pel conflicte però també per la seducció i l'ampliació del camp propi amb sectors que abans eren aliats subalterns de les ordes oligàrquiques, és el trànsit en què es forja el bloc històric nacionalpopular que condueix el nou cicle polític fent transformacions econòmiques, polítiques i culturals que transcendeixen l'alternança electoral.

Aquests processos són inèdits, en el sentit que no hi ha brúixoles ni receptes als manuals de les esquerres. Són experiències polítiques emancipadores que avancen, amb límits i angles morts. Perquè, al mateix temps que han hagut i han d'assumir les tasques de redistribució immediata i urgent de la riquesa, han de transformar l'Estat heretat, mentre s'expandeix la seva inserció en el territori i la seva capacitat per oferir serveis, han de

A Veneçuela es va passar d'anar 'contra' l'Estat a voler ser 'dins' l'Estat

trencar la matriu primària exportadora i la base productiva estreta pròpia de les economies d'enclavament, han de conquerir la sobirania nacional i la integració regional, produir -juntament amb els moviments- formes de democràcia i d'autonomia més avançades i generar una nova cultura popular i intel·lectual que acompanyi i faci irreversibles les conquestes jurídiques i polítiques endegades. I tot això s'ha de fer retent comptes a les eleccions amb més freqüència i més intensitat que en cap altre procés polític conegut i enmig d'una elevada conflictivitat contra les velles elits. En el seu avenç complicat i contradictori per assolir aquests reptes històrics, han anat conquerint vides més dignes per a les majories socials i estenen l'horitzó d'allò políticament possible. ◀

/ FRANÇOIS PAGÉS

AIXÍ ESTÀ EL PATI

6-7

La PAH farà 'escraches' per evitar que la ILP sigui rebaixada durant el tràmit parlamentari de presentació d'esmenes

8-9

La família Godó va cedir una fàbrica al règim franquista perquè funcionés com a presó entre el 1939 i el 1942

LLIBERTATS // LA PLATAFORMA REREGUARDA EN MOVIMENT INICIA UNA CAMPANYA DE DESOBEDIÈNCIA PER FORÇAR ELS MOSSOS A COMPLIR LA LLEI

“La Brimo voldrà **identificar-nos** però tindrà un problema”

Jesús Rodríguez
@albertmartnez

La plataforma Rereguarda en Moviment presentarà una campanya de desobediència civil dirigida al cos d'antidisturbis dels Mossos d'Esquadra, el 15 de març. L'objectiu és que els agents es vegin forçats a portar el número de placa (TIP) en un lloc visible de la vestimenta. La proposta d'aquesta plataforma solidària contra la repressió -que es vol fer extensiva al conjunt dels moviments socials- és que, de manera gradual i cada vegada més massiva, les persones que assisteixin a una mobilització *oblidin* el seu carnet d'identitat a casa. Així, si la policia els demana el DNI, sempre podran al·legar que l'han oblidat a casa i, d'aquesta manera, no afrontaran un procés penal per desobediència a l'autoritat, sinó, en tot cas, una sanció administrativa. En aquest sentit, a la web de Rereguarda en Moviment, es podrà descarregar un formulari per presentar recursos en cas d'imposició de sancions. En paraules d'Antón Uró, un dels impulsors de la campanya que va ser víctima de les càrregues policials del 27 de maig de 2011 a la plaça de Catalunya, es tracta d'un nou intent per aconseguir que la Brigada Mòbil (BRIMO) compleixi les seves pròpies normes: “La Brimo voldrà identificar-nos però tindrà un problema. No portarem el DNI. Serà lent i gradual, sabem que és una batalla a mitjà termini, però esperem que s'hi vagi incorporant cada vegada més gent”, afirma Uró.

UN MILER D'EFFECTIUS INFRACTORS

La Brigada Mòbil està formada per 480 policies -el doble si hi sumem el conjunt de les Àrees de Reforç dels Recursos Operatius (ARRO) desplegades a les nou regions policials catalanes. Tots ells incompleixen -sobretot en intervencions d'ordre públic- el decret 217/2008 de la Generalitat, que obliga tots els efectius del cos dels Mossos d'Esquadra a portar

el número d'identificació (TIP) en un lloc visible. L'exconseller d'Interior Felip Puig i l'excomissari general de recursos operatius Sergi Pla van introduir aquesta pràc-

“No dur el TIP és una irregularitat greu que dificulta investigar els abusos policials”

tica irregular i la van avalar i justificar públicament. Malgrat les denúncies del Síndic de Greuges, del Consell d'Europa i del relator de drets humans de les Nacions Unides, el govern català continua

fent com si no passés res. Les pressions exercides per ERC en el marc del pacte d'estabilitat signat amb CiU tampoc no han donat fruits en aquest sentit. Els fets ho demostren: totes les intervencions de la BRIMO dels mesos de gener i febrer s'han fet amb els números de placa ocults.

CONTRA LA IMPUNITAT

Rereguarda ha denunciat en diverses ocasions que el fet de no dur el TIP és “una irregularitat greu que facilita la impunitat dins el cos i dificulta qualsevol investigació d'abusos policials durant càrregues o desallotjaments”. Avui dia, desenes de denúncies per lesions, coac-

L'objectiu de la campanya és que els efectius policials portin el número de placa en un lloc visible / ROBERT BONET

Un granet de sorra dissident des del món musical

At Versaris, La Tia Carmen, Dj Mery, La Kinky Dub Machine, Exercit d'Alliberament Musical (EAM), Remendaos Bros Band i Dj Sabotaje són els grups que aportaran el seu granet de sorra a la jornada de presentació de la campanya el 15 de març al centre social okupat l'Astilla de l'Hospitalet de Llobregat. La iniciativa també comptarà amb un vídeo viral que recorre la xarxa, la venda de bons d'ajut i la difusió de cartells i fulls volants.

cions, amenaces o tortures es troben en un carreró sense sortida judicialment per la impossibilitat d'individualitzar l'autoria delictiva dels fets.

Pablo ja fa un any que assisteix a les assemblees de Rereguarda i creu que la campanya actual és una oportunitat per aconseguir generar un punt d'inflexió en la tendència repressiva: “S'ha d'ampliar el paraigües que permeti l'aïllament so-

“Per poder assolir els seus objectius, aquesta acció ha de ser col·lectiva i massiva”

cial dels antiavalots; i per poder assolir els seus objectius, aquesta acció ha de ser col·lectiva i massiva”. En aquest sentit, les impulsores preveuen nombrosos escenaris, incloent la possibilitat que es produeixin retencions o detencions massives pel fet de no dur el DNI. ◀

AIXÍ ESTÀ EL PATI

DRETS // LES ACTIVISTES ANIRAN A BUSCAR ELS DIPUTATS I LES DIPUTADES "RESPONSABLES DIRECTES DEL PATIMENT I EL DOLOR DE MILERS DE FAMÍLIES"

La PAH prepara nous 'escraches' a les diputades que no aprovin la ILP

David Bou

@dvdbou

La Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (PAH) va endegar, el 7 de març, la segona fase d'una campanya que pretén que "les diputades coneguin perquè han de votar a favor de les mesures que proposen" i aprovin, sense rebaixes, la Iniciativa Legislativa Popular (ILP) per modificar la llei hipotecària. Amb una ILP que té el suport d'1.402.854 signatures, la PAH vol intensificar la pressió social mitjançant l'estratègia de l'escrache, una forma de pressió popular que va néixer a l'Argentina per denunciar la gent responsable de la dictadura militar. L'objectiu: evitar que la ILP, que consideren "de mínims", sigui rebaixada durant el tràmit parlamentari de presentació d'esmenes i, finalment, s'acabin aprovant les tres mesures bàsiques que exigeix el col·lectiu des que es va crear, que compten amb un ampli suport social: la dació en pagament retroactiva, una moratòria dels desnonaments i el lloguer social dels habitatges buits que estan en mans de les entitats bancàries.

La PAH vol evitar que la ILP sigui rebaixada durant el tràmit parlamentari de presentació d'esmenes

La campanya arriba després d'una primera fase que van anomenar *PAHdagogia per ses senyories*, en marxa des del 28 de febrer. La PAH ha pressionat les diputades del Congrés a través de missatges a les xarxes socials i cartes, informant-les de la situació i convidant-les a assistir a les més de 100 assemblees setmanals que duen a terme els diferents nuclis de la PAH arreu de l'Estat per "escollar les afectades, resoldre dubtes i conèixer de primera mà aquest drama social".

La pressió ha donat resultats positius pel que fa al posicionament de CiU i Coalició Canària, dos grups parlamentaris que anteriorment no havien manifestat el seu ple suport a la ILP i que han confir-

mat que no presentaran esmenes i, per tant, donaran suport a les propostes de la PAH. Al tancament d'aquesta edició, UPyD, el PNB i Unió del Poble Navarrès, encara no han confirmat quin posicionament adoptaran i el PP manté la seva postura d'introduir esmenes que rebaiixin l'impacte de les mesures exigides per la PAH.

"VIDES EN JOC"

En aquesta nova fase, la PAH centrará les accions a interpel·lar les diputades que pretenen votar en contra o volen rebaixar les mesures de la ILP, principalment les del PP, anant a buscar-les als seus domicilis i llocs de treball i als actes públics, amb l'argument que, si després de la primera fase, "ses senyories no van a la PAH, la PAH anirà a ses senyories".

Aquest nou pas endavant de la plataforma va acompanyat d'una declaració de principis en forma de protocol per dur a terme els escraches, on es remarca el caràcter pacífic de totes les convocatòries i el rebuig a qualsevol agressió verbal o física que es pugui produir durant les accions, tant contra les diputades objectiu de l'escrache, com contra les periodistes que cobreixen els fets.

Per visualitzar el conflicte durant les protestes, la PAH s'ha dotat de nous materials que representen gràficament mitjançant dos cercles, els botons vermell i verd que premen les diputades del Congrés durant les votacions. El logotip verd -sinònim del vot afirmatiu- porta imprès el lema *Sí es pot* popularitzat per la plataforma; el vermell resa: *Però no volen?*

TRAMITACIÓ DE LA ILP

La setmana vinent, farà un mes de l'inici de la tramitació de la ILP a la Comissió d'Economia del Congrés. Quan acabi la tramitació de l'avantprojecte, els partits polítics negociaran i anunciaran a la comissió les esmenes acceptades i les que es rebutgen. Ja com a projecte de llei, la ILP s'enviarà al Senat, on es poden introduir noves variacions. Si n'hi hagués, el projecte hauria de ser sotmès a votació al Congrés. Si no, el projecte ja estaria llest per aprovar-se a la Comissió d'Economia.

Es dona la circumstància que, aquesta mateixa setmana, s'espera una sentència

del Tribunal de Justícia de la Unió Europea, que podria declarar il·legal la llei espanyola de desnonaments perquè incompleix amb una directiva comunitària de protecció de les consumidores. El PP està postergant el final del període d'esmenes fins que es conegui el veredicte del Tribunal de Luxemburg. La

Per la PAH, la dació en pagament retroactiva, una moratòria dels desnonaments i el lloguer social són punts irrenunciables / ROBERT BONET

PAH, però, ja ha anunciat que, si el PP -que gaudeix de majoria absoluta- tomba el projecte, es durà a terme una nova fase d'escrache per "senyalar els diputats com a culpables per no aprovar les propostes" i denunciar-los públicament com a "responsables directes del patiment i el dolor de milers de famílies". ◀

Acció a l'oficina central d'Unnim a Barcelona el mes de febrer d'enguany / ROBERT BONET

Una eina nascuda per **senyalar les responsables** de la dictadura argentina

L'agrupació H.I.J.O.S. va ser la primera que va usar l'escrache com a reclam de justícia i càstig de les persones responsables

Emma Giné

@emma_gine

La memòria construïda a l'Argentina després de la dictadura militar (1976-1983) va promocionar un relat oficial que transitava en la "teoria dels dos dimonis" i, si bé van existir alguns intents reals d'esclarir les atrocitats comeses durant el període dictatorial i de condemnar les culpables, aquesta intenció va quedar en un no res a causa de les amenades "lleis d'impunitat" (lleis de *Punto Final* i d'*Obediencia Debida*) i els indults de Menem. En confrontació directa amb la memòria oficial creada des de les institucions estatals, l'anomenat Movimiento de Derechos Humanos -format per diverses organitzacions com les Madres de Plaza de Mayo- va aglutinar totes aquelles narratives fins aleshores silenciades i va generar un nou escenari de lluites per la recuperació de la memòria col·lectiva.

L'escrache sorgeix com una nova estratègia de protesta i denúncia contra la impunitat

A mitjan anys noranta, aquest moviment es va veure revitalitzat i motoritzat per l'aparició de l'agrupació H.I.J.O.S. (Hijos contra la Impunidad por la Justicia contra el Olvido y el Silencio). Formada pels fills i les filles de les persones desaparegudes durant la dictadura, va dinamitzar i enfortir el reclam de justícia i de càstig per les responsables i va suposar un canvi en el si del moviment, un trasllat des del patiment i l'autoidentificació com a víctimes a l'experimentació d'una subjectivitat activa i productiva, on la presa de la paraula i de la iniciativa es revelen com a font de creació. La lluita per la construcció social de la veritat i la justícia es va veure renovada per la posada en escena d'H.I.J.O.S. d'una nova estratègia de protesta i denúncia contra la impuni-

tat: l'escrache. Aquesta pràctica tenia com a objectiu posar en evidència, treure a la llum i denunciar públicament la impunitat amb què vivien molts repressors de la dictadura, amb l'objectiu d'aconseguir una condemna social davant la falta de justícia institucional.

FER PÚBLICS ELS CRIMS COMESOS

Si bé es desconeix l'origen etimològic de la paraula, *escrache* prové del lunfardo i s'associa al verb anglès *to scratch*, que significa ratllar, marcar. Però aquesta paraula s'adapta de l'ús que se'n feia als programes del cor i de xafarderies dels anys 80, on *escrachar* significava treure els draps bruts. L'escrache d'H.I.J.O.S. és una acció simbòlica no violenta dirigida a trencar amb l'anonimat o l'aparent normalitat d'algú responsable de la violació dels drets humans, fent públics els crims comesos en el passat amb l'objectiu de provocar una condemna moral en el present. Una nova manera de fer memòria que intenta convertir-se en una pràctica col·lectiva i participativa, on el fet de l'escrache no és més important que el treball previ d'investigació, on es cerca el testimoni i la solidaritat activa del veïnat, així com la devolució i les conseqüències estètiques i simbòliques sobre el territori.

Tot i que les característiques i la manera d'organitzar els escraches es van anar transformant i van anar variant amb el temps, el guió de la protesta seguia unes pautes. Un cop H.I.J.O.S. havia decidit qui seria l'objectiu de l'escrache, es verificaven les seves dades personals: adreça del domicili actual, número de telèfon, lloc on treballa i, si era possible, s'intentava aconseguir una fotografia actualitzada. Amb tota aquesta informació i la convocatòria de l'escrache, s'imprimien fulls volants i cartells que es distribuïen al barri on vivia la persona repressora i en punts estratègics. Arribat el dia, les participants es concentraven en un punt proper i es manifestaven totes juntes pel barri, entonant càntics acusatoris contra la repressora. L'objectiu era arribar davant del domicili de la persona acusada, on s'escenificava alguna paròdia o representació teatral o bé es llegia algun

L'escrache planteja que la justícia no recau ni depèn d'una institució, sinó de l'acció que la produeix, de la seva pràctica / GAC

discurs i, després, es marcava el lloc amb pintura vermella per representar la sang dels assassinats comesos. Va ser molt característica l'apropiació de símbols i elements que formaven part del paisatge urbà i la seva resignificació a partir d'un contingut vinculat amb l'escrache. Un recurs molt emprat en aquestes accions era penjar cartells al voltant del domicili de l'acusada que imitaven el format i l'estètica dels senyals de trànsit, però amb elements i dibuixos que advertien de la presència de repressores al barri. Més enllà del moment puntual de l'escrache, però, la pràctica implicava tota una feina prèvia ignorada pels mitjans de comunicació. Era el treball de construcció al barri, les xerrades amb el veïnat, les reunions amb la comunitat i les organitzacions de barri, la cerca de construcció social i comunitària de la condemna social.

GENERALITZACIÓ I RESIGNIFICACIÓ

La generalització es dona, sobretot, a partir de les revoltes populars del 19 i el 20 de desembre de 2001, quan les assemblees de barri, les organitzacions veïnals i múltiples organitzacions polítiques i

+INFO

Colectivo Situaciones. *Genocida en el barrio*, Buenos Aires, Ediciones de Mano en Mano, 2002.
Grupo de Arte Callejero. *G.A.C. Pensamientos, prácticas, acciones*, Buenos Aires, Tinta Limón Ediciones, 2009.
Zibechi, Raúl. *Genealogía de la revuelta. Argentina la sociedad en movimiento*, La Plata, Nordan-Comunidad, Letra libre, 2003.

LLIBERTATS // LA FAMÍLIA GODÓ VA CEDIR UNA FÀBRICA PER UBICAR UN CENTRE DE RECLUSIÓ FRANQUISTA

Presó dels Godó, presó oblidada

La repressió franquista va comptar amb un aliat clau a Barcelona: els Godó. La família propietària de *La Vanguardia* va cedir la fàbrica que regentava al Poblenou de Barcelona al règim perquè funcionés com a presó entre el 1939 i el 1942. Ara, un estudi de *l'Avenç* ha documentat aquest col·laboracionisme. Però la família Godó no s'ha disculpat mai i l'Ajuntament de Barcelona i el moviment cívic no han mantingut viva la memòria d'aquesta presó.

Bertran Cazorla

@bct_

Malgrat la crisi, les obres no s'han aturat en aquest solar de Barcelona delimitat pels carrers Llull, Llacuna i Ramon Turró. La imatge és paradigmàtica de la ciutat i especialment d'aquest barri, el Poblenou, on les velles naus industrials van deixant pas als hotels. En aquest cas, a l'ampliació del flamant hotel Travelodge, que ja funciona al costat. *Propera obertura 2013*, anuncia la promotora britànica Citygrove en un cartell. L'únic que hi ha. Cap altre cartell, placa o monument no assenyalava que, entre el 6 d'abril de 1939 i el 23 de març de 1942, allà, instal·lada en una fàbrica de cànem propietat dels Godó, hi va funcionar una presó franquista.

Una de les que van esquitxar la geografia de la Barcelona derrotada quan, durant la primera postguerra, la repressió franquista va fer petits els presidis catalans: el 1936, tenien places per a 13.000 persones i, el desembre de 1942, n'hi havia 270.000. La Model era plena i el càstig franquista només es va poder

Els presidis catalans es van fer petits de seguida arran de la repressió franquista

desplegar gràcies a la col·laboració de persones com Carlos Godó. La seva família regentava una fàbrica de cànem al Poblenou des de la dècada de 1880 i el pare de l'actual amo de *La Vanguardia*, Javier Godó, la va cedir al nou règim perquè funcionés com a presó de manera

provisional. Així ho documenta l'estudi sobre la presó que han publicat Jaume Busqué i Lluís Bursó als números dels propassats desembre, gener i febrer de la revista *l'Avenç*. Hi narren que, a la fàbrica dels Godó, hi va arribar a haver 920 homes acumulats en prop de 7.000 m², amb set barracons, cinc latrines i dues dutxes. També expliquen, per cert, que aquesta no va ser la primera cessió dels Godó a l'aparell repressor estatal: el 1910, un any després de la Setmana Tràgica, l'avi de Javier Godó, Ramón, ja havia donat a la Guàrdia Civil un solar que controlava la fàbrica per fer-hi una caserna. Sis anys més tard, va ser nomenat comte per Alfons XIII.

La col·laboració amb les dictadures europees no és una exclusiva de la família Godó. Pel benefici que van treure del treball forçat dels presos i les preses del nazisme, les corporacions alemanyes van

pagar 2.600 milions d'euros a una fundació que van crear elles i l'Estat alemany el 2000 i que, fins al 2006, va pagar 4.400 milions en indemnitzacions. Un altre exemple: el 2006, la justícia va condemnar la companyia de ferrocarrils francesa a indemnitzar els fills d'un jueu a qui havia transportat als camps nazis.

A Catalunya, les empreses franquistes es poden acollir a una indemnització aprovada per l'Estat el 1990 i, després, ampliada per la Generalitat, explica Enric Pubill, de l'Associació Catalana d'Expresos Polítics del Franquisme. Però les empreses que van col·laborar amb el franquisme "mai" no s'han disculpat, sosté Emilio Silva, de l'Associació per a la Recuperació de la Memòria Històrica. La família Godó, per exemple, no ha ofert "ni disculpes ni explicacions", lamenta Pubill. Ho confirmen fonts del propi Grup Godó: no hi ha hagut cap acte de desgreuge.

Malgrat tot, Pubill no imputa només als Godó la responsabilitat de l'oblit: "Hi ha hagut una desmemòria total". Hi coincideix Jordi Fossa, de l'Arxiu Històric del Poblenou: els Godó "no s'han hagut d'oposar a res perquè ningú no ha fet un pas endavant" per divulgar la presó del Poblenou, creu.

Fins a l'aparició de l'estudi de *l'Avenç* -que es va presentar al Poblenou en un acte molt concorregut-, només la revista *Icària*, editada per l'Arxiu, havia publicat l'any 1998 -un número dedicat a la presó del Cànem. Així la va batejar el periodista del Poblenou Josep Maria Huertas Clavería, un dels pocs que en va parlar, fins i tot en un article a *La Vanguardia* l'any 2006.

"Hi ha hagut una desmemòria total, els Godó no s'han hagut d'oposar a res perquè ningú no ha fet un pas endavant"

"De la presó, al barri, se'n parla, però a nivell popular. Hi ha una feina de difusió que seria interessant de fer", admet Salva Clarós, de l'Associació de Veïns del barri. L'AVV, però, no preveu fer-la. Ni el consistori en el marc del Pla d'Actuació de Districte vigent, indiquen fonts municipals. Ni ho preveu el Memorial Democràtic de la Generalitat. Aquest organisme sí que ha senyalitzat altres presons provisionals, com la que va funcionar al seminari de capellans de Girona, però, ara, "va a menys des de la fi del govern d'esquerres", opina Pubill.

I així, els obrers continuen erigint més places hoteleres a l'indret. Si res no canvia, d'aquí pocs mesos, els grups de turistes que dormiran on ara hi ha el solar no sospitaran que, 70 anys enrere, en aquell mateix lloc, milers de represaliats van iniciar la nit franquista. ◀

Solar al carrer Llacuna del barri del Poblenou on va funcionar la presó del Cànem / ROBERT BONET

PERE CARBONELL, DARRER TESTIMONI VIU DE LA PRESÓ DEL POBLENOU

“Has sentit algú que es disculpés? Ningú”

Bertran Cazorla
@bcr_

“Aquella presó era una mena de tumor maligne sorgit dins el Poblenou... en un racó del qual, curiosament, a mitjan segle passat, uns inefables comunistes utòpics seguidors de Cabet s’havien establert per viure-hi, infructuosament, en comunitat: era ‘la seva Icaria’”. Així descrivia, en un escrit de fa quinze anys, Pere Carbonell el lloc on el franquisme el va tancar després de la guerra: la presó provisional del Poblenou, instal·lada en una fàbrica que la família Godó havia cedit al règim. Nat el 1916, Carbonell, als seus 97 anys, és el darrer home conegut dels centenars que hi van ser reclousos que roman viu per narrar-ho. Ho fa a la seva caseta del barri barceloní d’Horta.

Per entendre com va anar a parar al Poblenou, cal saber que Carbonell també és una de les darreres persones vives que van presenciar el 14 d’abril de 1931 a la plaça de Sant Jaume. Tenia quinze anys. I va sentir “néixer una segona vida perquè, en sortir d’allà, vaig sentir la necessitat d’integrar-me a aquella gent, d’integrar-me políticament”. Es va afiliar a la Unió Socialista de Catalunya de Rafael Campalans i va aprofitar que la Generalitat “volia formar els mestres” per estudiar magisteri. Per això titlla de “paradoxal” el seu debut com a artiller a la guerra, que va esclatar quan ell tenia vint anys: “Vaig tirar sobre una gent que es va refugiar en una escola; l’escola nova del poble”.

El 1939 va passar a França, “derrotat, però no vençut”, i va estar intern en dos camps abans de tornar a creuar la frontera. El franquisme el va recloure al castell de Figueres, “un paradís” en comparació amb la presó del Poblenou, on va anar a parar després. “Torturats i lligats,

sense portar-nos a l’escorxador -sortosament-, allà ens tenien”, diu. L’enllaunament és el que més recorda: “Ens van ficar en una nau immensa; devia ser on teixien les teixidores del Godó. De dia, asseguts al nostre farcell. En arribar la nit, el farcell s’havia de desfer i ens havíem d’estirar a terra tan bon punt tocaven a silenci. A cadascú, ens corresponien 30 centímetres d’amplada. Havíem d’estar un darrere l’altre, com sardines enllaunades. Déu mos en guard, del que patia d’incontinència d’orina! Es pixava damunt i damunt del costat perquè, si calia anar a la comuna, que era en un dels extrems de la nau, havies de passar trepitjant els cossos dels companys enllaunats”.

“A cadascú, ens corresponien 30 centímetres d’amplada, havíem d’estar com sardines enllaunades”

Davant d’això, “entrar a la presó Model va ser entrar al cel. Allò, almenys, era una cosa organitzada; reglamentada; tenia una estructura”. Aquella va ser la darrera parada de Carbonell abans de recuperar una llibertat segregada. No va ser fins que el periodista Huertas Clavería el va trobar en un arxiu, tot indagant la història de la presó dels Godó, que va recordar obertament el seu pas per aquell centre i va descobrir que pertanyia als Godó. “Ningú no en sabia res”, diu: “Jo ho vaig voler esborrar; no vaig voler pensar-hi més”. Se li ha disculpat algú? “En aquest país, has vist algú que es disculpés? Has sentit ningú que es disculpés? Ningú. Per res. És una de les coses generalitzades: no disculpar-se i tirar pel dret. Anar fent. Qui dia passa, any empeny i tal dia farà un any”. ◀

MIREIA SALGADO

L’adhesió franquista dels Godó

L’escriptor Xavier Benguerel, a les seves memòries, recorda que els germans Carlos i Bartolomé Godó, parents de la seva àvia, “pujaven a esmorzar” a casa seva, al Poblenou, on tenien la fàbrica, i “es menjaven un parell d’arengades a la brasa amb tomàquet i ceba”. Un record molt entranyable que es va acabar després de fundar La Vanguardia, el 1881, i abans que fessin conde el fill de Carlos Godó, Ramón, el 1916: “Es van dedicar a enraonar en castellà i encara els dura”. El que també els dura és la sintonia amb el franquisme. El segon conde, Carlos Godó (pare de l’actual, Javier), va cedir la fàbrica El Cànem com a presó, va militar a la Falange Española amb el carnet número 2.807 i va ser procurador a les Corts franquistes. No és estrany que el 21 de novembre de 1975 declarés al seu diari: “La profunda emoció que sento per la pèrdua del Caudillo de España”. Encara més preocupant, el 31 de març de 2011, una filla seva aplaudia entusiasmada els “Viva Franco” preferits pel coronel Luis Montesino Espartero y Julià durant un acte al Círculo Ecuéstre on es va ultratjar Moisès Broggi. A la taula de l’acte, el president del Círculo (Borja García-Nieto Portabella), l’expresident de La Caixa (José Juan Pintó) i l’empresari José María Bosch Aymerich, constructor de les bases americanes a l’Estat, no es van ni immutar. Però no va ser La Vanguardia, sinó la revista Carrer (número 118), qui va informar que “una venerable senyora de cognom Godó” havia renovat l’adhesió franquista de la família. MARC ANDREU

>> Entrevista a Carbonell:
VIMEO.COM/DIRECTA/PRESOGODO

OPINIÓ LLIURE

Cornuts i pagar el beure, deien els avis

Marta Pujadas

CEPA-EdC Centre d'Ecologia
i Projectes Alternatius
@La_Directa

La gent de Flix i de la Ribera rep una nova bastonada del grup Ercros. La "Fàbrica" tanca línies de producció i acomiada un 75% de la plantilla. Una fàbrica que als anys seixanta tenia contractats un miler i mig de persones, només comptant l'ocupació directa, en manté just una cinquantena. La recessió econòmica afecta al grup des de fa força temps. Als anys noranta van començar els primers acomiadaments i l'any 2007 tenia lloc el primer Pla de Millora de l'Eficiència, just després d'adquirir dues de les grans companyies químiques estatals, Aragonesas i Derivados Forestales. Ercros no ha deixat d'incrementar la seva xifra de negocis però, segons sembla, any rere any tanca amb pèrdues i aplica més i més mesures de "racionalització econòmica" que passen pel tancament de fàbriques, els acomiadaments i la concentració de l'activitat productiva en centres "d'alt rendiment".

La decisió de tancar la fàbrica de Flix es va prendre fa anys i s'ha esperat el moment oportú per donar l'estocada final

Els procediments sancionadors que l'administració ha interposat contra la fàbrica, especialment per incompliment de les condicions d'atorgament de les autoritzacions ambientals, s'han anat acumulant. En molts casos, aquests procediments administratius han acabat sobreesguts. En altres, no es té constància que s'hagin satisfet les multes corresponents. La denúncia per delictes ambiental interposada per la Fiscalia de Tarragona l'any 1992 per delictes continuats contra el medi ambient causant un important perill per la salut humana i la vida animal i vegetal, va ser resolta condemnant l'empresa a la neteja de les ribes i fangs del riu, però en una part irrisòria del cost total de la neteja. Dels més de 27 milions d'euros i mig amb què es quantificaren en aquella època els danys ambientals causats per l'empresa, fins ara n'ha satisfet menys de 500.000. Això significa que algú altre ha pagat, o ha de

pagar encara, els 27 milions restants. El projecte de descontaminació de l'embassament de Flix actualment acumula més de 200 milions d'euros de despesa, dels quals l'empresa està obligada a cobrir-ne poc més de 10 milions, si no troba abans la manera de desfer-se d'aquesta obligació. Si a tot això hi sumem el cost extra que les administracions, tant l'estatal com l'autonòmica, han hagut d'assumir per reforçar i millorar els sistemes de control i vigilància dels riscos generats per l'activitat de la fàbrica, així com la despesa sanitària i farmacèutica que hagi hagut d'assumir la població degut al simple fet de respirar diversos cops l'any una atmosfera contaminada per emanacions de clor o altres compostos més perjudicials com els organoclorats o els metalls pesats, la xifra del deute va pujant.

De tot això en traiem dues conclusions: que la decisió de tancar la fàbrica de Flix fa anys que es va prendre i s'ha esperat el moment oportú per donar l'estocada final; i que el grup no té cap mena d'intenció de destinar ni un euro a la descontaminació del medi, mentre pugui trobar arguments legals i/o econòmics per poder-ho evitar. Amb tot això, la pregunta que em ve al cap és, per què ara? El grup hagués pogut anunciar el tanca-

ment de la fàbrica fa molts anys perquè fa molt temps que tanca amb pèrdues. Les inversions a la fàbrica per modernitzar la tecnologia i millorar el rendiment de les instal·lacions van aturar-se també fa temps. Per tant, per què ha esperat tant? La resposta inquieta i més quan escoltem les declaracions esfereïdores d'un alcalde que comença a veure el fons del pou. Ara amenaça l'empresa de denunciar-la per abocaments il·legals i altres circumstàncies incurrents de delictes ecològics, però a ningú escapa que durant molts

Reclamar la recuperació d'uns llocs de treball que s'estan perdent és de justícia social

anys s'ha estat permetent que es delinqüís perquè "l'empresa donava llocs de treball". Fins a quin punt això és acceptable no sols és un tema de l'ètica ambiental de cadascú, sinó de delictes tipificats al Codi Penal, mentre l'administració mirava cap a l'altra banda "a canvi de".

Antonio Zabalza, president d'Ercros, no s'arronsa després d'haver decidit que ara era el moment d'anunciar el tancament i no cedirà ni un mil·límetre. La

tranquil·litat amb què el grup es pren aquests afers, que de fer-se realitat li podrien suposar molts milions d'euros en multes i costos de restauració del medi, fa tèmber que ho tingui tot lligat i que novament no hi hagi fórmula legal vàlida per reclamar que es responsabilitzi dels danys que ha causat.

Per tant, reclamar ara la recuperació d'uns llocs de treball que s'estan perdent i que deixaran a la majoria de famílies de Flix tocades d'una manera o altre, mentre el grup continua essent líder de ventes en el mercat nacional d'alguns dels productes que la planta fabrica, és de justícia social. Però l'interès general demana reclamar al grup que no s'atreveixi a marxar sense deixar les coses tal i com les va trobar, o si més no, en un estat acceptable.

Sabent el que passava, fa molt temps que la població hagués hagut de sortir al carrer. Ara, cal reclamar que l'empresa assumeixi la seva responsabilitat ambiental actual i històrica i que, en tot cas, les administracions destinin els diners que s'estalviarien si això passés, a trobar alternatives de diversificació econòmica, ambientalment potents, per les Terres de l'Ebre, que donin noves opcions de futur a la seva població. No seria això més just? ◀

/ NÚRIA GÓMEZ

PERSPECTIVA

Els valors del cooperativisme

Jordi Martí Font
Professor i escriptor
@jordimartifont

M'imagino el viatge a Rochdale del Josep M. Rendé, Rendé i Ventosa, des de l'Espluga de Francolí, als Països Catalans. I me l'imagino perquè mai no va passar, tot el contrari, més que els cossos van ser les idees les que es van desplaçar en paper escrit fins a la Conca de Barberà i van fer possible que allà es fundés un celler cooperatiu com ja havia passat a Barberà de la Conca anys abans, el primer, diuen. El mateix camí que, desobeint les normes anarquistes triades en congressos per a especialistes de les normes i els "estatuts", van fundar els anarquistes del Priorat a cada un dels pobles on es van poder organitzar, que van ser molts.

Era a Rochdale, el 1844, quan un grup d'obriers majoritàriament teixidors, però no només, van crear, el 24 d'octubre, el primer Magatzem Cooperatiu de la ciutat i de la resta del món. Era un fet absolutament local però va esdevenir universal en no res. Eren vint-i-vuit teixidors, i d'altres sense feina aturats o com a conseqüència d'haver participat en diverses vagues, i van aportar 28 penics cadascun. Ells van escriure la carta dels principis de Rochdale que a mi sempre m'ha semblat magnífica, sobretot en el punt que diu que la cooperativa "no tractarà amb drogos", un punt que amb el temps va desaparèixer. Aquesta regles van esdevenir el corpus normatiu bàsic de les coopera-

"La cooperació completa l'economia política en organitzar la distribució de la riquesa"

tives del segle XIX i totes elles comencen amb una que diu que "La cooperació completa l'economia política en organitzar la distribució de la riquesa". La distribució de la riquesa..., aquest és el centre de la qüestió, aquest i que la cooperativa "significa la responsabilitat personal, la iniciativa personal i la participació es aquest prestigi que el treball i el pensament saben conquerir." Les normes, segons Albert Pérez a "Cooperativisme", es podien resumir en uns punts que feien referència a la intervenció democràtica dels associats i la seva lliure adhesió, la distribució dels romanents segons l'ús que cada associat ha fet dels serveis de la

cooperativa, l'interès limitat al capital, al qual només se li reconeix un interès fix i petit ja que es lloga com a eina de treball, la neutralitat política i religiosa, les vendes al comptat i l'ensenyament sobretot de la mateixa cooperació.

Les regles de Rochdale van ser revisades el 1937 per l'Aliança Cooperativa Internacional (ACI) i adequades, en la seva redacció sobretot, el 1966. Les actuals normes internacionals del cooperativisme, però, són producte d'una darrera adequació feta en el marc d'un Congrés de l'ACI realitzat a Manchester el 1995 i inclouen l'autonomia i independència de les cooperatives com a centre de la seva existència.

Randé i Ventosa era un ric ben allunyat dels nostres preceptes de repartiment del treball i la riquesa. I molt probablement mai no va anar a Rochdale, tot i que podria haver-hi anat. De fet tot això no importa massa. Tampoc hi va anar Joaquim Llorens Abelló i no deixa de ser, per això, un dels més importants anarquistes i cooperativistes del Priorat. El que de veritat importa són els valors que el cooperativisme defensava i defensa, els que fomenta i els que promou. I aquests no són altres que l'autoajuda, l'autoresponsabilitat, la igualtat, l'equitat, la solidaritat, l'honestat, la transparència i la responsabilitat social. ◀

Cooperativa obrera d'habitages d'El Prat de Llobregat als anys 60

CANVI DE RUMB

La Mallorca més rebel alça la veu

Arnau Matas
Contrainfo.cat
@contrainfocat

Sempre s'ha associat Mallorca al tòpic de l'"illa de la calma", terme que s'ha fet servir per projectar-la turística-ment. Tanmateix, hi ha hagut històricament una Mallorca rebel. Qui no recorda l'ocupació de l'illa de sa Dragonera el 1977 per salvar-la del ciment? O la força amb què Salvem es Trenc va aconseguir mobilitzar tot un poble per impedir la destrucció d'aquesta àrea natural als anys vuitanta. És cert, però, que aquesta Mallorca més combativa ha passat per etapes de somnolència. Els motius són diversos i llargs d'analitzar, però l'alè contestatari s'ha tornat a deixondir des de fa any i mig. L'impacte del moviment 15M propicià el sorgiment de nombrosos projectes força innovadors per aquestes contrades, com ara la Universitat Lliure o el naixement d'un nou centre social okupat al bell mig de Palma. Alhora, la tornada del PP al poder suposà el retorn de polítiques agressives contra el territori i la llengua catalana que han obtingut una resposta esperançadora: milers de llaços pel català desafien normatives i engalanaren escoles, instituts i balconades animats per la digna vaga de fam de Jaume Bonet i Tomeu Amengual. El que s'ha arribat a anomenar "la revolta dels enllaçats" es culminà amb una de les manifestacions més multitudinàries que s'han vist mai. Tot el malestar dels diferents sectors socials s'ha fet palès. Així, el president illenc José R. Bauzá hagué de suportar durant setmanes una escridassada popular espontània en tots els municipis que visitava. I, mentre estudiants ocupaven les facultats, moviments ja tradicionals com l'Esquerra Independentista i els sectors llibertaris confluen en piquets i protestes anticapitalistes durant les vagues generals. En pocs mesos ha sorgit un reguitzell de projectes contestataris que converteixen solars abandonats en horts urbans, que tiren endavant la desobediència massiva als peatges, que miren de revisar la lluita feminista o que fan objecció fiscal. L'economia alternativa té la seva pròpia moneda social i han aparegut espais com l'Ateneu Popular o la llibreria-café Transitant, mentre es consoliden mitjans de comunicació que fan d'altaveu de les lluites populars. En definitiva, activistes de llarga trajectòria no recorden pas una ebullició semblant. Una "primavera mallorquina" que ha "acabat amb la paciència" de les autoritats (en paraules del Delegat del Govern espanyol). Prova d'això és que durant el 2012 es patí una ràtzia repressiva inèdita que se saldà amb 321 persones implicades en diferents casos que, de moment, sumen més de 165.000 euros en multes. D'illa calmada, ja no en queda ni rastre. ◀

IMPRESSIIONS

CARTES

Envieu les vostres cartes a: cartes@setmanaridirecta.info per correu postal a: **Riego 37, boxos esquerra. 08014 Barcelona.** L'extensió màxima de les cartes és de 1.000 caràcters (amb espais) i han de portar signatura, localitat i contacte.

Fins sempre, Chávez!

Jordi Oriola Folch
Barcelona

Es nostres media, molt tendenciosos, comencen la història de Chávez el 1992 amb el cop d'estat, però podrien començar el 1989 quan, el poble veneçolà, acorralat per mesures d'ajust neoliberal, es revolta saquejant supermercats per aconseguir menjar, i l'exèrcit mata més de 3.000 persones. D'aquí ve l'aixecament de Chávez, que fracassa. El 1999 el poble l'elegeix i començarà un camí que revolucionarà el continent. Aconseguirà que l'empresa petrolera estatal no dilapidi els beneficis amb sous als directius, sinó que aquests recursos arribin a l'erari públic, s'insubordina a l'FMI, posa a lloc les multinacionals que operen en el país, impulsa les *misiones* de sanitat, alfabetització, educació primària, secundària i universitària, cultura, economia cooperativa,... i un sense fi de mesures de

tot tipus impulsant la democràcia comunitària, al mateix temps que guanya processos electorals un rere un altre, invalidant totalment el qualificatiu de "dictador". Tot això activa els adversaris que intenten desestabilitzar i arriben a intentar derrocar el govern: El 2002 l'exèrcit segresta Chávez i la patronal pren el poder, amb la benedicció d'EUA i Aznar. Però el poble i l'exèrcit fidel reverteixen el cop en un cas sense precedents. La revolució bolivariana arriba a guanyar fins a 13 eleccions, s'eradica l'analfabetisme, la despesa social puja al 60%, es redueix un 44% la pobresa i es "contamina" altres governs llatinoamericans sota aquest influx. De moment el socialisme del segle XXI no arriba a Europa, perquè estem massa obsessionats pagant el deute. Amèrica Llatina ja va viure les dècades perdudes dels 70 i 80, i després ha reaccionat amb governs molt d'esquerra. Farem bé d'aprendre d'ells i no esperar solucions de les polítiques d'austeritat. Allí va caldre donar un cop de puny sobre la taula i modificar les regles de joc perquè l'economia estigués al servei de les persones. ◀

PENSEM

Receptes universals

Carles Masia
@La_Directa

L'any 2008 vaig tenir l'oportunitat d'entrevistar David Harvey, representant de l'anomenada Geografia Radical, un corrent que, a finals de la dècada de 1960, va començar a denunciar les injustícies i desigualtats que el capitalisme generava sobre el territori i, particularment, sobre les àrees urbanes. Durant la conversa, va fer una anàlisi teòrica molt acurada de la crisi d'arrel immobiliària i de la perversió d'un sistema basat en el deute. Fins aquí res de sorprenent, tenint en compte la seva formació acadèmica marxista. Dins del meu cap, la paraula *subprime*, i una imatge: la de les treballadores de Lehman Brothers que, després de la fallida de l'empresa, abandonaven les oficines amb caps plenes d'objectes personals. Mentrestant, aquí encara havíem de sentir cada dia a la televisió que l'economia

era sòlida i que el sistema bancari era d'allò més solvent. Però el que recordo millor és quan vam comentar algunes possibles estratègies per empoderar el veïnat i lluitar contra el drama dels desnonaments: Harvey esmentava que es podia practicar una resistència basada en grups de persones que, a peu d'habitatge, se solidaritzessin amb les que estaven a punt de ser desnona-

Harvey va fer una anàlisi teòrica molt acurada de la crisi d'arrel immobiliària

des. I que això ja havia funcionat en alguns llocs. Reconeix que, en aquells moments, em costava visualitzar-ho a gran escala. Però gairebé cinc anys després, és reconfortant veure com receptes universals - suport mutu, solidaritat, perseverança- es poden replicar i adaptar amb èxit. ◀

COM S'HA FET...

Aquesta setmana anirem a Lleida a fer assemblea general. Ens fa molt contentes que la renovada corresponsalia de les Terres de Ponent ens hagi preparat aquesta assemblea a casa seva. Contentes per tornar a Lleida, que ja feia alguns anys que no hi anàvem i contentes de tornar a tenir una corresponsalia potent per aquelles terres. Els temes estrella d'aquesta assemblea seran: la renovació de la web -amb el pressupost que ens ha passat l'ctineu- i la millora del seu funcionament intern, sobretot de cara a la seguretat, per evitar atacs informàtics com els que hem patit fa unes setmanes; el repàs de la feina que estan fent els diferents grups de treball que han sortit de la comissió Dafo (l'incansable Jose i tota la res-

tructuració de les corresponsalies, la conversió a cooperativa, la qüestió de les treballadores, el pla de marketing que està començant a fer el Fernando, tot el tema importantíssim dels continguts, que estan treballant la Gemma i el Marc, etc.); i la valoració dels primers 10 números del nou disseny del setmanari. Com sempre, serà una assemblea atapeïda de temes, ja que tenim moltes coses a parlar i sempre ens falta temps. Tot i així, sí, com a subscriptores o lectors, creieu que hi ha algun tema important que haguem de parlar a l'assemblea general del setmanari, només ens ho heu de comunicar i us podem assegurar que en parlarem. Per la nostra part, això és tot per avui, que tingueu una bona lectura. Fins la setmana que ve. Salut!

EL RACÓ IL·LUSTRAT

KNY SMILE

Edita: Associació per la Difusió Sense Límits (ADSL)
Dipòsit Legal: GI-1528-2005
C. Riego núm. 37 baixos esquerra, 08014 Barcelona
www.directa.cat
directa@setmanaridirecta.info
Tel: 935 270 982 // Mòbil: 661 493 117

creative commons LLICÈNCIA CREATIVE COMMONS
Reconeixement-No Comercial-Sense Obra Derivada 2.5

Sou lliure de copiar, distribuir i comunicar públicament l'obra amb les condicions següents:

- RECONeixEMENT. Heu de reconèixer el crèdit de l'obra de la manera especificada per l'autor o el licenciadador.
- NO COMERCIAL. No podeu utilitzar aquesta obra amb finalitats comercials.
- SENSE OBRES DERIVADES. No podeu alterar, transformar o generar una obra derivada d'aquesta obra.

Quan reutilitzeu o distribuïu l'obra, heu de deixar ben clars els termes de la seva llicència. // Algunes d'aquestes condicions poden no aplicar-se si obteniu el permís del titular del dret d'autor. El dret derivat d'us legítim o qualsevol altra limitació reconeguda per la llei no queda afectada per l'anterior. // Aquesta publicació té una llicència Creative Commons Attribution-NoDerivs-NonCommercial. Per veure una còpia d'aquesta llicència visiteu: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/es/> o envieu una carta a Creative Commons, 559 Nathan Abbot Way, Stanford, California 94305, USA

Aquesta publicació intenta escriure amb un llenguatge no sexista i no androcèntric. El setmanari Directa no comparteix necessàriament les idees expressades als articles d'opinió.

ÀREES DE TREBALL DE LA DIRECTA
redaccio@directa.cat — edicio@directa.cat — fotografiadirecta@directa.cat
audiovisuals@directa.cat — il·lustracio@directa.cat — administracio@directa.cat
subscripcions@directa.cat — distribucio@directa.cat — publicitat@directa.cat

QUI SOM? **REDACCIÓ** Estirant del fil David Bou **Així està el pati** Jesús Rodríguez i Manu Simarro **Impressions** Lèlia Becana i Maria Manyosa **Quaderns d'Il·lacrua** quadersnillacrua@directa.cat **Roda el món** Laia Gordi i Oriol Andrés **Expressions** Anna Pujol Reig, Mireia Chavarría i Àlex Vila **Poca Broma** Rafael Morata **Barri Internet** Hiba Arbide, Gala Pin i Josean Llorente **Agenda** Arnau Galí i Muriel Comas **La indirecta** Àlex Romaguera **FOTOGRAFIA** Robert Bonet **IL·LUSTRACIÓ** Carlos Villafranca **CORRECCIÓ** Laia Bragulat **EDICIÓ** Marc Iglesias **COMPAGNACIÓ** Roger Costa Puyal **PUBLICITAT** Anna Pujol Reig **DIFUSIÓ** Blai Lindström **SUBSCRIPCIONS I DISTRIBUCIÓ** Lèlia Becana **ADMINISTRACIÓ** Jordi Raymond **PROGRAMACIÓ WEB** Projecte lctineo **DISSENY GRÀFIC** Jose Téllez, Sergio Espin i Núria Ribes

CORRESPONSALIES
BAIX LLOBREGAT: baixllobregat@directa.cat
BERGUEDA: bergueda@directa.cat
BARCELONÈS NORD: barcelonesnord@directa.cat
EL CAMP: elcamp@directa.cat
GIRONA: girona@directa.cat
L'HORTA: hortadirecta.cat
MANRESA: manresa@directa.cat
MARESME: maresme@directa.cat
MENORCA: menorca@directa.cat
OSONA: osona@directa.cat
RIPOLLÈS: ripolles@directa.cat
SABADELL: sabadell@directa.cat
SOLSONÈS: solsones@directa.cat
TERRASSA: terrassa@directa.cat
TERRES DE L'EBRE: terresebre@directa.cat
TERRES DE PONENT: terresponent@directa.cat
VALLÈS ORIENTAL: vallesoriental@directa.cat

AQUEST NÚMERO S'ENVIJA A IMPREMTA EL DIA 12

MIRALLS

Jean-Marc Rouillan

“L'únic moment de llibertat és quan lluites per la llibertat”

pàg. 4 i 5

TRANSFORMACIONS

Les CAF:
un sistema d'inversió comunitària

pàg. 6 i 7

Quaderns d'Il·lacrua 142

DIRECTA 309

13 de març de 2013

IL·LUSTRACIÓ:
Contra

A FONTS | ELS PERILLS DE L'ENERGIA NUCLEAR

Fukushima dos anys després

L'accident de Fukushima ha estat un dels més greus que ha patit mai la història de la indústria nuclear. El desastre va provocar uns índexs de radioactivitat preocupants molt més enllà de la zona propera a la central i la resposta del govern japonès va arribar tard i malament. Dos anys després de la catàstrofe, els efectes encara perduren. Per bé que actualment la mobilització contra l'energia atòmica al país és molt forta, el 'lobby' del sector té grans interessos a fer que Fukushima no sigui l'últim capítol de la història nuclear japonesa.

Xevi Planas i Puigbert
afons@directa.cat

La tarda de l'11 de març de 2011, ara fa dos anys, es va produir un terratrèmol de magnitud 9,0 a l'escala de Richter a la costa nord-est del Japó. A partir de llavors, la central de Fukushima-Daiichi (un dels complexos nuclears més grans del món, amb sis reactors) va començar a patir problemes. El terratrèmol va danyar greument els dispositius d'emergència, control i estructura de la central i les línies elèctriques que l'enllaçaven amb l'exterior van caure. Ja llavors, es detectaven nivells molt elevats de radioactivitat a 1,5 quilòmetres del complex.

El tsunami posterior, de quinze metres d'alçada a la central i de fins a 40,5 en altres indrets, va inundar Fukushima-Daiichi i va aguditzar encara més els problemes tècnics irreversibles que ja patia la central. Aleshores, sense poder refrigerar els reactors, se'n va perdre completament el control i la fusió dels nuclis es va anar produint, entre explosions d'hidrogen i alliberament de grans quantitats de radioactivitat al medi. L'accident va ser classificat amb el valor màxim de l'escala d'incidents nuclears INES, igual que l'explosió de la central de Txernòbil.

Les fugues massives de radioactivitat van durar prop de deu dies i el pla d'emergència del govern japonès va fracassar completament. Des del primer moment, l'executiu nipó va negar la gravetat de la situació i només va demanar l'evacuació voluntària a les persones que vivien en un radi de vint quilòmetres de la central. Al cap d'un mes i mig del desastre, la zona d'evacuació es va ampliar fins a 50 quilòmetres. Arran d'aquest retard, moltes persones que vivien a aquesta distància de la central van quedar exposades a la pluja radioactiva sense saber-ho.

La descoordinació va fer que desenes de persones vulnerables i hospitalitzades a les localitats properes per-

dessin la vida. No es va informar de les dades disponibles sobre l'evolució de la contaminació i es van desplaçar comunitats cap a altres indrets encara més contaminats. Les pastilles de iode (vitals per evitar el càncer de tiroïdes que provoca el Iode131) es van repartir tan sols en algunes comunitats i amb instruccions poc clares. En resum: un cop més, es va repetir el *modus operandi* d'arreu del món sobre gestió de catàstrofes nuclears. Es va ocultar informació a la població segons la conveniència de la indústria nuclear i del govern.

-
Des de la connexió del primer reactor nuclear a la xarxa elèctrica, s'ha produït una mitjana d'un accident nuclear greu cada deu anys
-

El cost de la catàstrofe s'estima en 250 bilions de dòlars. De moment, aquest cost només l'està assumint el govern, que ha nacionalitzat TEPCO i, fins ara, ha aportat 45.000 milions de dòlars. En canvi, les companyies que van dissenyar, construir i condicionar la central (General Electric, Toshiba i Hitachi) encara no han aportat ni un sol dòlar, tot i que també són responsables del desastre.

L'oximoron de la 'seguretat nuclear'
A principis dels anys 70 ja s'alertava de la vulnerabilitat dels nous reactors japonesos en cas de desastres naturals. L'enorme influència política que té la indústria nuclear arreu del món ha propiciat que les normatives que la regulen siguin desenvolupades i dirigides per la pròpia indústria. Fins i tot l'Organisme Internacional de l'Energia Atòmica de les Nacions Unides

(OIEA) ha estat sempre més preocupat per la confiança que té la població en l'energia nuclear que no pas per protegir la ciutadania dels perills de la radiació. A més, l'Organització Mundial de la Salut (OMS) està totalment subjecta a les decisions de l'OIEA.

La història ha demostrat de manera dramàtica que la *seguretat nuclear* no existeix ni existirà mai: una fallada mecànica, un error humà, una catàstrofe natural inesperada... poden ser l'origen d'una nova catàstrofe nuclear com la de Txernòbil o la de Fukushima. De fet, des de la connexió del primer reactor nuclear a la xarxa elèctrica, s'ha produït una mitjana d'un accident nuclear greu cada deu anys. No hi ha cap raó per confiar que no es repetiran altres catàstrofes com les viscudes fins ara.

Contaminació radioactiva

Segons el govern japonès, l'accident de Fukushima ha fet que s'hagi després 168 vegades més radioactivitat (cesi-137) que la que va provocar la bomba atòmica d'Hiroshima. Altres càlculs, però, apunten que la diferència real podria ser d'entre 400 i 500 vegades més. El 80% d'aquesta radioactivitat ha anat a parar a l'oceà Pacífic i la contaminació dels peixos afecta tota la cadena tròfica alimentària. Aquest mes de gener, a la costa de Fukushima, s'han trobat captures de peix que contenen 2.540 vegades més de cesi radioactiu que el límit legal establert per al consum humà. S'estima que cada

mes s'escapen 45.000 litres d'aigua radioactiva dels reactors (ara mateix, hi ha més de 200.000 tones d'aigua radioactiva emmagatzemades a la planta).

La contaminació radioactiva s'ha estès més enllà de la zona inicial d'evacuació i hi ha nivells molt elevats de radioactivitat a Tòquio i fins i tot més enllà. Seiko Nishikawa, de la coordinadora Tanquem les Nuclears, ens explica que el nombre de persones evacuades ja arriba a 160.000. La xifra és aproximada, perquè molta gent canvia de llar sense fer-ho constar en cap

Les tasques de descontaminació de la central de Fukushima les estan fent treballadores en unes condicions molt precàries i perilloses

-
Lydia Matzka-Saboi

Es calcula que el desastre de Fukushima ha provocat entre 400 i 500 vegades més radioactivitat que la bomba atòmica d'Hiroshima

registre. "El govern només es fa responsable de l'evacuació dels afectats de l'àrea més propera a la catàstrofe, la resta de gent no pot canviar de domicili perquè el govern no dona les ajudes corresponents. S'haurien d'evacuar, almenys, els nens de les zones contaminades; hi ha diverses ciutats grans dins d'aquestes zones". A més, segons denuncia Seiko, des de l'estiu passat, el govern i l'empresa TEPCO (propietària de la central) van deixar de pagar les indemnitzacions mensuals a moltes de les persones afectades per la catàstrofe perquè consideraven que

l'índex de radiació havia baixat fins a nivells inferiors a 20 mSv/any. "Ara, aquesta gent es troba sense feina i sense recursos per viure".

El líndar màxim de radiació reconegut arreu del món és d'1mSv/any (límit legal públic). Arran de la catàstrofe de Fukushima, el govern del Japó va augmentar el límit legal fins a 20 mSv/any, quatre vegades més del que es va establir després del desastre de Txernòbil. A més, els càlculs es fan de manera enganyosa. El govern considera que les persones passen vuit hores al dia a l'exterior i la resta del temps a l'interior d'edificis (on es considera que l'exposició a la radiació només és del 40% respecte a l'exterior). Tampoc es tenen en compte els efectes de la radiació interna: aquella que entra a l'organisme a través de l'aire que es respira, de l'aigua o dels aliments que s'ingereixen. I el més greu de tot és que tampoc no es considera la major vulnerabilitat de la mainada i les dones embarassades (fins a cinc cops més elevada). Deu infants de Fukushima ja han patit càncer de tiroïdes.

Efectes de la radiació

Es considera que 100mSv/any és el límit a partir del qual s'observa càncer atribuïble a les radiacions. La dosi individual recomanada és d'1mSv/any i la dosi màxima per a persones que treballen al sector nuclear és de 50mSv/any. En una radiografia de tòrax, es rep la radiació equivalent a 0,1mSv/any; en un escàner de tot el cos, 10mSv/any.

El govern ha anunciat que descontaminarà tot el territori que presenti uns nivells de radioactivitat més alts d'1mSv/any (en realitat, són 2mSv/any ja que hi suma la radioactivitat natural). Tot i això, l'única solució que es troba a la descontaminació és que cada municipi arraconi el material radioactiu, la terra, les runes, la vegetació... a uns espais determinats. Però aquests indrets es troben completament saturats i, sovint, els materials retirats acaben abocats als rius o en abocadors descontrolats.

Desmantellar Fukushima

Les tasques de descontaminació de la central de Fukushima les estan fent empreses subcontractades o, directament, petites màfies locals, que contracten treballadores en unes condicions molt precàries i perilloses, assumides per les persones més pobres del país. En aquests moments, els quatre reactors del complex encara no es troben en una situació estable i l'alliberament de materials radioactius continua contaminant l'oceà i les aigües subterrànies. Els nivells de radiació als reactors continua sent massa alt perquè hi puguin treballar persones o, fins i tot, robots.

Una altra problemàtica que ha sorgit arran del desastre nuclear és la gestió dels enderros radioactius de la central devastada pel terratrèmol. Els plans del govern són dispersar la radiació arreu del país, incinerar les runes del complex militar o abocar-les a l'o-

ceà. Seiko ens explica que l'oposició a aquesta intencions està condicionada pel silenci dels mitjans de comunicació sobre la radioactivitat, cosa que contribueix a fer que molta gent pensi que les intencions del govern són correctes. Significativament, a l'informe de Reporters Sense Fronteres d'enguany sobre la llibertat de premsa al món, el Japó ha reculat fins a la posició número 63 a causa de la censura, la intimidació policial i l'assetjament judicial per intentar silenciar els afectes de la catàstrofe de Fukushima.

Pel que fa a la commemoració d'aquest segon aniversari, Seiko assegura que "molta gent no vol barrejar les víctimes del tsunami amb la problemàtica de l'energia nuclear i per això les cerimònies en record de les víctimes no es relacionaran amb la catàstrofe nuclear i la situació de risc que encara es viu".

Reobertura de les centrals?

Després de l'11 de març de 2011, les centrals nuclears afectades pel terratrèmol i les que es trobaven en zones amb un risc sísmic elevat es van aturar. La resta de centrals es van aturar coincidint amb la seva parada anual programada de manteniment. Durant els mesos de maig i juny de 2012, els 54 reactors de què disposava el Japó estaven aturats. Aquesta situació, però, va durar poc temps, ja que el govern va decidir reobrir els reactors 3 i 4 d'Ohí, malgrat el gran desacord social. El juliol passat, més de 150.000 persones es van manifestar contra la reobertura

dels reactors i el sentiment antinuclear continua viu en la majoria de la població japonesa. Cada divendres es fan concentracions de protesta arreu del país.

Les empreses privades que han tret algun benefici de la central no han contribuït econòmicament a pagar els costos de l'accident

En aquests moments, malgrat les pressions fortes i constants del sector industrial del Japó, es mantenen dos reactors en marxa. El nou govern del Partit Liberal Demòcrata (PDL), obertament pronuclear, ho tindrà difícil per reactivar la indústria nuclear del país, ja que l'oposició popular a l'energia atòmica es manté molt alta (el 80% de les japoneses estan en contra de l'energia nuclear). A més, la nova Agència de Regulació Nuclear (ARN) ha anunciat que vol revisar completament la normativa de seguretat de les centrals i pagar la nefasta cultura de seguretat que –històricament– ha mantingut la indústria nuclear japonesa.

+info:
www.tanquemlesnuclears.org

El mapa de la radiació provocada pel desastre de Fukushima, elaborat pel professor de geologia de la Universitat de Gunma Yukio Hayakawa, ha esdevingut molt popular al Japó, on es distribueix gratuïtament

Radiografia de les centrals nuclears catalanes

Cofrents

El 1975 es va començar a construir, a la Vall d'Aiora, la central nuclear de Cofrents, que disposa d'un reactor "d'aigua en ebullició" (BWR). Després de 29 anys de funcionament, la central es troba al final de la seva vida útil, amb un historial de més de 100 incidents de seguretat durant els últims deu anys. Després del tancament de Garoña, el desembre de 2012, Cofrents ha passat a ser la darrera central de l'Estat espanyol amb aquesta tecnologia de reactor antiga i perillosa, del mateix tipus que la de Fukushima.

El desembre de 2010, el Consell de Seguretat Nuclear espanyol (CSN) va reconèixer que la central vessava 4.000 litres diaris d'aigua de refrigeració del reactor. La Plataforma Tanquem Cofrents, que lluita pel tancament d'aquesta central nuclear, exigeix que el govern espanyol i el CSN duguin a terme, amb urgència, una prova amb ultrasons a la caixa d'acer del reactor. Aquesta prova va ser la que va detectar milers d'esquerdes a les caixes de les centrals belgues de Doel-2 i Tihange-1, del mateix fabricant que les caixes de les centrals de Garoña i Cofrents.

Ascó

La història de la central nuclear d'Ascó va començar l'any 1970, amb l'anunci de l'empresa Fecsa de construir una "fàbrica de xocolata" al poble. Més tard, un cop descobertes les veritables intencions del projecte i amb les obres ben començades, la central va topar amb la forta oposició del poble i del primer ajuntament elegit a les urnes després del franquisme. A les següents eleccions municipals, va guanyar una formació pronuclear (amb l'ajut dels vots de persones que ni tan sols vivien al poble) i, gràcies al beneplàcit i el posicionament de la Generalitat, es va obrir definitivament la porta a l'energia nuclear a Catalunya.

Ascó és una central amb dos reactors d'aigua lleugera a pressió (PWR) situats al bell mig d'un meandre inestable de l'Ebre, sota els pantans de Flix i Mequinensa i sobre la falla –encara activa– del Camp. La central agafa 50 Hm3 d'aigua dolça de l'Ebre a l'any (un 5% del que hauria suposat el fallit transvasament de l'Ebre de l'any 2001).

Els reactors d'Ascó també han patit nombrosos incidents des que van entrar en funcionament, els anys 1983

i 1985. Els incidents més destacats han estat la fuga d'aigua radioactiva de 2006, la fuga radioactiva de 2007 (que va ser ocultada durant quatre mesos per l'empresa, Endesa i Iberdrola) i l'abocament de 25.000 litres d'aigua radioactiva de l'any 2011.

S'estima que els beneficis nets que obté una central nuclear amb dos reactors són de 474 milions d'euros l'any. La multa que va rebre per la fuga de 2007 va ser de 15 milions (la més gran que hagi rebut mai la indústria nuclear de l'Estat espanyol, tot i els seus beneficis desorbitats).

Vandellòs

Vandellòs I, ubicada al Baix Camp, va ser la primera central que es va instal·lar a Catalunya (va ser aprovada el 1968). Inicialment, constava d'un reactor del tipus GCR (grafit-urani natural). El 19 d'octubre de 1989, la central va patir l'accident més greu que s'hagi viscut mai a les centrals nuclears de l'Estat espanyol (INES 3).

Segons el Consell de Seguretat Nuclear espanyol, l'accident de Vandellòs de 1989 va estar a punt de tenir conseqüències indescriptibles

L'origen de l'accident va ser un incendi en un grup d'alternadors, provocat per la fallada mecànica d'una turbina. El foc va ocasionar una fallada elèctrica i dels sistemes de seguretat que va impedir la refrigeració del reactor. Segons reconeix el CSN, últim responsable de l'accident, si el reactor hagués arribat tan sols a 3°C més de temperatura, l'accident hauria tingut conseqüències indescriptibles. Els bombers de la Generalitat van denunciar que s'havia actuat amb una improvisació total i que l'accident hauria pogut provocar una autèntica catàstrofe.

El desembre de 1987, va entrar en funcionament Vandellòs II, una central del tipus PWR que també ha patit incidents. Per exemple, els problemes de corrosió que va patir el sistema de refrigeració l'any 2007 (INES 2) o un incendi a la sala de turbines, l'any 2008.

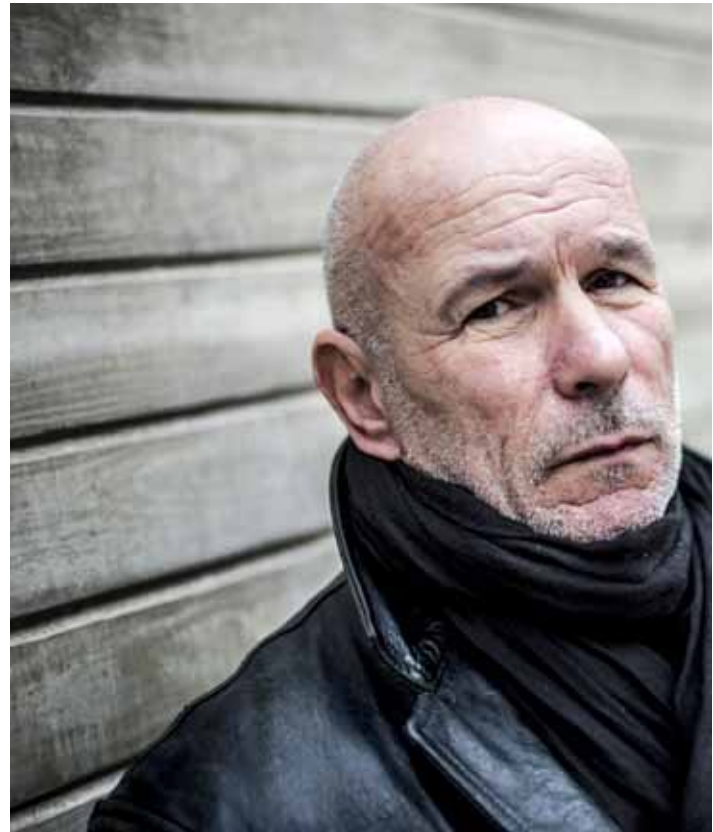
Jean-Marc Rouillan: “L'autonomia no té res a veure amb l'absència d'organització”

Jean-Marc Rouillan era anarquista durant el maig del 68 i, més tard, es va convertir en guerriller fundador del Movimiento Ibérico de Liberación (MIL), els Grupos de Acción Revolucionaria Internacionalista (GARI) i Action Directe. Tolosa, que en aquell temps era la capital de la segona Espanya, la dels *rojos*, va ser la seva escola. Durant el maig del 68, es va comprometre amb el moviment revolucionari i va tenir l'oportunitat de conèixer persones que havien fet la revolució a Espanya. Company de Puig Antich i d'Oriol Solé Sugranyes, entre d'altres, va lluitar contra la dictadura franquista. Amb ells, va dur a terme nombroses expropiacions bancàries, que servien per finançar publicacions d'escrits crítics i per mantenir diverses vagues. Pretenien radicalitzar i esmolar els discursos perquè es tintessin d'una projecció revolucionària i evitar que les lluites se centressin en l'assoliment de la democràcia. Autor de diversos llibres traduïts al castellà, com 'Odio las mañanas' (Llaüt) o les últimes memòries, 'De memoria' (I i II), està a punt de publicar la tercera part de les seves vivències (Virus). En aquests moments, es troba en llibertat condicional, després d'haver passat vint-i-cinc anys a la presó, deu dels quals en règim d'aïllament.

>> **Entrevista a Rouillan:**
VIMEO.COM/DIRECTA/ROUILLAN

FOTOGRAFIES:
Gerda

Víctor Ricou
entrevista@directa.cat

Quina ha estat la teva primera sensació en tornar a Barcelona després de tants anys?

De molta emoció. A primera vista, m'ha semblat la mateixa ciutat. Pensava que hauria canviat més... però es nota que no és la mateixa pel cantó popular, tot i que aquest barri (el Raval) ho era molt i continua sent-ho. Ahir a la nit, mentre passejava pels carrers, em va impactar una cosa: la ciutat no feia la mateixa olor, el mateix perfum. Abans, feia molta olor de fregitel·la, d'oli d'oliva. I ara sembla que li falti una olor, sembla una ciutat transparent. Però m'agrada ser just aquí, a la cantonada del carrer Robador, perquè és un barri on també vaig viure.

Creus que el barri ha canviat?

Sí, el temps passa i les coses canvien, però, fonamentalment, queda alguna cosa.

Què et va portar a lluitar contra el franquisme?

En la meua vida, he tingut dues sorts: tenir setze anys durant el maig del 68 i viure a Tolosa, que era la capital dels refugiats espanyols. Tota la gent que em trobava al carrer, a les botigues, era gent que havia conegut la revolució i el moviment dels maquis. Et podies trobar amb el Massana, amb gent que havia practicat la lluita armada aquí. Aquestes trobades i el fet que Tolosa bullia d'activitat l'any 68, immediatament, va portar a plantejar la qüestió de la lluita armada. Era una evidència absoluta fer la lluita armada al costat d'Euskadi o de Catalunya. Primer em vaig trobar amb

els bascos, vaig estar al costat del País Basc amb els grups de suport a ETA i, després, em vaig trobar amb l'Oriol Solé i vam venir a Barcelona, naturalment.

Hi havia diversos mètodes de lluita. Per què vas escollir l'armada?

Al principi, vaig passar la frontera amb fulls volants, revistes, llibres, màquines d'impremta o coses així. Però, quan érem a Tolosa, érem un grup extremadament radical –fins i tot pel que fa a la violència de carrer– i érem uns dels pocs grups de la ciutat que estàvem en contacte amb els *enragés* (enrabiats) de París. Érem conscients que la revolució es faria amb les armes i, per tant, calia experimentar.

–
“Érem conscients que la revolució es faria amb les armes i, per tant, calia experimentar”
–

Hi ha gent a qui no li deu agradar que el Sebas (sobrenom de Jean-Marc al MIL) es passegi per aquí...

Sí, és clar, passa a diversos llocs: vaig a una ciutat i l'alcalde fa un comunicat explicant que no em vol. Després de Barcelona, aniré a una antiga ciutat de comunistes, Le Havre, i ja hi ha una polèmica molt gran amb l'alcalde i el cap de la policia. Volen treure les subvencions al centre cultural que em vol acollir. Sempre és una lluita, la cosa està clara: no

volen passar pàgina sobre la lluita armada, però està bé perquè nosaltres tampoc, perquè encara que ja no lluitem, deixem la porta de la memòria oberta.

Per la teva experiència, és evident que creus en la violència i l'has utilitzada. Per què creus que una revolució no pot ser pacífica?

Acabo de passar per la Rambla i hi havia furgonetes dels Mossos d'Esquadra; et puc dir que ells estan llestos. La burgesia s'està preparant i ho fa encara que el moviment no ho faci. Ens porten una guerra d'antelació perquè saben què passarà i com passarà. Si hi ha grans mobilitzacions populars, hi haurà grups que sobrepassaran el nivell de violència i ells estan preparats per això. I nosaltres encara ens pensem que tornarem a fer el 19 de juliol del 36... Després de les revolucions de 2005, he estat a diferents barris populars de França i, en una reunió organitzada per l'alcaldia per reconstruir un barri, hi havia un militar que proposava fer-hi grans avingudes. Vaig pensar en París, on, després de moltes barricades durant el segle XIX, el Baró Haussmann va preparar totes les grans avingudes per això, perquè els blindats poguessin penetrar i creuar molt ràpidament els barris. Avui dia, als barris de França, utilitzen *drones* en qualsevol petit enfrontament... Ho veus? No estem preparats; ho dic i ho veig; no estem llestos, el moviment no està llest. Ahir parlava amb companys d'aquí que em deien que, a molts espais, feu entrenaments de boxa. Et penses que, si avui dia hi ha un enfrontament realment seriós, serà de boxa?

Es parla molt d'alternatives al capitalisme. Creus que n'hi ha alguna que funcioni? Que sigui real?

Reals ho són, el problema és saber i ser conscient que no hi haurà alternativa sense l'enderrocament del poder, sense una revolució. No es pot fer el socialisme sense haver derrocat el capitalisme. Es poden fer experiments, sempre n'hi ha hagut, però no són coses finalitzades.

En funció del que veus ara, quin tipus d'organització creus que fa falta per dur a terme una revolució?

És molt difícil. Estic en contra de la gent que fa grans teories sobre com haurien de ser o no haurien de ser les coses. Però és clar que, l'any 77, hi va haver un gran canvi, que essencialment va ser el moviment autònom. Va aportar aquesta idea a través d'antics grups maoistes, que van dur la lògica de la revolució cultural fins al final, és a dir, que s'havia d'obrir foc contra el partit, contra el quarter general, etc. Avui dia, als països desenvolupats, crec que no hi haurà un moviment organitzat seguint la forma tradicional d'un partit vertical o d'un sindicat, fins i tot com la CNT. Penso en el concepte essencial de l'autonomia i no té res a veure amb l'absència d'organització i reivindicació, que és el contrari del que escolto quan parlo amb autònoms d'avui. Crec que fan falta organitzacions revolucionàries, no el partit únic, sinó diverses organitzacions revolucionàries que vagin més enllà dels grups d'afinitat i dels grups autònoms. Les coordinacions han de ser de democràcia de base, amb una conscienciació semblant al que deia Ulrike Meinhof al text sobre l'estructura del grup. Són experiments que cal fer i, al mateix temps, cal introduir-hi enllaços com els que va promoure el MIL: entre el moviment guerriller antic i les assemblees obreres que hi havia a la Bultaco i altres fàbriques en lluita. Penso que no s'ha de ser dogmàtic ni sectari i dir: no vull treballar amb aquest perquè és comunista o amb aquest altre perquè és anarquista. Cal experimentar amb molta pràctica i determinació.

Per què deies que, si avui existís el MIL, estaries enfadat?

Estaria trist. La lluita armada no és un moviment ni un acte individual. Aquesta part del moviment no apareix fins que es passa a l'ofensiva i no veig que avui estigui en aquesta fase. Aleshores, no agafes una pistola. Quan Ravachol feia

operacions, el moviment anarquista es trobava en plena ofensiva i era molt poderós. En aquell moment, es podia fer que una acció individual fos totalment col·lectiva. Però, si es fa en un moment *fred*, esdevé una acció, no és propaganda pel fet... i fins i tot pot ser el contrari.

Què en penses, del que s'ha creat al voltant de la figura de Salvador Puig Antich?

És normal. És a dir, perquè una història existeixi, fan falta màrtirs, gent que mor. Una història revolucionària comença amb un enfrontament i gent que mor, que perd la vida, que va a la presó. Per a mi, això és natural, normal. La lluita és una cosa terrible; hi havia molta gent que deia que ens executarien. La història del MIL ha estat explicada per la gent d'aquí, per camarades que eren aquí i d'aquí, aleshores, només han explicat una part de la història. Jo penso que la transició és la traïció, la gran transició és la gran traïció.

-
“No s'ha de ser dogmàtic ni sectari i dir: no vull treballar amb aquest perquè és comunista o amb aquest altre perquè és anarquista”
 -

En una entrevista publicada al número 39 d'El Pèsol Negre deies que, ara, després d'haver sortit de la presó, tampoc et senties lliure. Per què?

No, no som lliures... Què és la llibertat? L'únic moment de llibertat és quan lluites per la llibertat, perquè la llibertat real és col·lectiva, de la classe dels oprimits, dels explotats. És participant en la lluita per aconseguir-la que t'alliberes una mica. El que vull dir no és militarista. He parlat molt amb gent d'altres organitzacions que practicaven la lluita armada i, quan et poses una pistola a la cintura en una situació com la que vaig viure a Barcelona, entens que ets lliure, però que això es pot aturar en qualsevol moment... i aquest sentiment és un sentiment de gran llibertat.

Les CAF: un sistema d'inversió comunitària

“Entre setmana netejo cases i el cap de setmana sóc directora de banc”, explica una membre d’una comunitat autofinançada (CAF). Les CAF són petits grups de persones que s’associen per prestar-se capital entre elles i, així, cobrir necessitats econòmiques indispensables. En pocs anys, arreu del món, s’han constituït

més de 300.000 CAF, que solucionen les necessitats financeres de vint milions de persones. La metodologia d’estalvi que segueixen els grups s’utilitza a tot el món des de fa anys i ha esdevingut una eina poderosa, mitjançant la qual comunitats de tota mena milloren la seva situació econòmica sense cap ajuda externa.

Oriol Agulló
quadernsdillacrua@setmanaridirecta.info

Imaginem-nos una petita caixa i un grup de persones que es reuneix regularment per dipositar-hi els estalvis. Aquesta caixa serveix de fons comú perquè qui ho necessiti pugui accedir a petits préstecs: una avaria a casa, els llibres escolars de la mainada, una factura imprevista o, fins i tot, poder engagar un petit negoci. Aquests grups autofinançats s’anomenen CAF i tenen una llarga tradició als continents africà, asiàtic i llatinoamericà. Les comunitats CAF, però, són una realitat en contínua evolució. Al nostre país, es van començar a implantar l’any 2004, quan Jean-Claude Rodríguez-Ferrera –professor d’Economia de la Universitat Ramon Llull (URL) de Barcelona i de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC)–, després de fer una tesi doctoral sobre els bancs comunals de Venècia, va crear l’Associació Comunitats Autofinançades (ACAF), amb l’objectiu de desenvolupar el projecte en el context europeu. Actualment, a Catalunya, hi ha una cinquantena de grups en funcionament (que integren quasi 800 persones) i s’ha impulsat el llançament de Winkco-

mun, una plataforma lliure que, des del mes de març, ofereix ajuda, eines i la possibilitat de contactar amb altres comunitats que funcionen sota el mateix principi arreu del món.

Comunitats autosuficients

“Cada vegada hi ha més CAF perquè cada vegada hi ha menys recursos”, assenyala Abdoulaye Fall, membre d’ACAF. Si bé les CAF no són una alternativa al sistema financer tradicional –la majoria de membres dels grups o el propi grup disposen d’un compte amb

A l’Àsia, l’Àfrica o l’Amèrica llatina, les fórmules d’estalvi popular són pràctiques molt arrelades

- **Arianne**

La principal riquesa de les CAF no és econòmica, és la unió comunitària i la xarxa de suport que representa

una entitat bancària per gestionar els diners-, sí que serveixen per no dependre exclusivament dels bancs i canviar la cultura del crèdit per la de l’estalvi. Aquesta mateixa filosofia és la que segueixen determinades pràctiques i entitats a països com França, Anglaterra, Portugal o Hongria, mitjançant programes d’*Asset Building*, és a dir, d’auto-

construcció de patrimoni; un conjunt de pràctiques que s’allunyen dels programes assistencials i ofereixen serveis que augmenten l’autosuficiència i la dignitat personal potenciant les possibilitats d’estalvi i l’accés de persones amb pocs recursos a una educació de qualitat o a un habitatge digne.

Tot i que la crisi ha afavorit la proliferació d’iniciatives d’autogestió de serveis i de recursos al continent europeu, les fórmules d’estalvi popular són pràctiques molt arrelades als països empobrits de l’Àsia, l’Àfrica o l’Amèrica llatina, a través de les *tontines*. Les *tontines*, igual que les CAF, són pràctiques basades en la confiança entre les membres. En aquest sentit, Abdoulaye Fall adver-

dència, que van més enllà de les necessitats econòmiques. “Enfocar les CAF com una alternativa financera no és adequat”, diu Abdoulaye, i afegeix que “hi ha molta gent que no demana crèdits, però que, gràcies a les CAF, s’identifica amb un grup i hi comparteix preocupacions”. Per a Fall, “Catalunya actua com un laboratori per les comunitats autofinançades”. Des de l’ACAF, s’ha impulsat la creació de grups amb persones que tenen problemes de salut mental i amb jovent extutelat, per exemple. “L’experiència que ha anat adquirint l’associació ha dut gent de diversos països d’Europa a aprendre la metodologia i exportar-la als països d’origen”, explica.

Com funciona una CAF?

Una CAF és un grup d’estalvi que funciona a partir d’unes normes senzilles fixades per les mateixes persones que integren el grup, com ara la quantitat de diners que pot posar cada sòcia, els interessos o el temps necessari per tornar els crèdits. A les CAF que trobem a Catalunya, es presten quantitats de l’ordre dels 400, 500 o 1000 euros, que serveixen per fer front a necessitats quotidianes bàsiques i són molt importants per la gent amb pocs recursos. En aquestes comunitats, el capital creix una mitjana del 350% durant el primer any. Com que les integrants de la CAF són alhora prestadores i prestatàries, la responsabilitat de cadascuna de les persones augmenta i s’estableixen lligams de confiança recíproca entre les integrants. Bona prova d’això és la baixa morositat que mostren els grups. Amb tot, la principal riquesa de les CAF no és econòmica, és la unió comunitària i la xarxa de suport que representa per a les persones que en formen part. Segons Fall, “un 70% de les persones que pertanyen a les CAF hi són per la xarxa social que generen”. Si bé les comunitats s’organitzen a partir d’unes reunions on les sòcies afegeixen estalvis a la caixa, retornen crèdits pendents i demanen crèdits nous, aquestes trobades també són un moment per compartir els problemes, sopar o prendre una copa. Les CAF, doncs, no són petites entitats financeres, sinó –per sobre de tot– grups de persones.

- *Les CAF permeten no dependre exclusivament dels bancs i canviar la cultura del crèdit per la de l’estalvi*

teix: “La realitat social i cultural de cada zona és determinant per decidir el millor model de comunitat autofinançada”. I ho exemplifica apuntant que “la majoria de tontines funcionen a través de la garantia de la paraula, sense prendre apunts ni signar cap document”. Un sistema difícil d’implantar en un context europeu, acostumat al fet que les entitats financeres exigeixin molta documentació per concedir préstecs, garanties o avals.

Precisament, la impossibilitat de complir les condicions imposades per les entitats financeres ha fet que la majoria de les CAF catalanes estiguin integrades per persones nouvingudes. Fall creu que “per a una persona autòctona, és més senzill recórrer a un amic o un familiar” i recorda que les CAF “són una manera de tenir gent a qui recórrer en cas de necessitats econòmiques” i de prevenir les persones nouvingudes de l’exclusió social. Tot i això, també hi ha CAF integrades únicament per persones nascudes a Catalunya, que treballen valors com l’autogestió o la indepen-

De CAF-Mex al sistema solidari de finances

L'octubre de 2012, tres matrimonis van crear la CAF-Mex, una comunitat autofinançada que, avui, compta amb nou membres: sis mexicans i mexicanes, dos catalans i un peruà. "El projecte ens serveix per estalviar i demanar préstecs per cobrir petites despeses urgents sense haver de passar pel caixer i, sobretot, és una bona excusa per fer petar la xerrada un cop al mes, que és quan ens reunim", explica Francesc Tort, un dels fundadors de CAF-Mex. L'ingredient clau d'aquest grup, segons Tort, és que s'ha gestat sobre una "base de confiança bastant sòlida", ja que aplega parelles i amistats i totes les integrants, que tenen entre 30 i 54 anys, comparteixen la vivència d'haver emigrat del país d'origen.

Organitzar-se

"Veiem l'autogestió financera com una possibilitat de compartir un petit capital econòmic que pot generar un gran capital social", afirma Tort; i ho palesa amb dades: quan es va crear, CAF-Mex va aconseguir ajuntar 130 euros i, gairebé mig any després, l'estalvi col·lectiu supera els 600. En cinc mesos, només s'han demanat tres crèdits, dos de 130 euros i el darrer de 400 euros, explica Tort. Els dos primers crèdits, afegeix, ja s'han liquidat a un interès de l'1%, com va establir l'assemblea de la CAF. "Les decisions sempre recauen en l'assemblea i es procura assolir la unanimitat primer i,

Les integrants de CAF-Mex comparteixen la vivència d'haver emigrat del país d'origen

en segon terme, la majoria", apunta Tort. A més de l'assemblea, aquesta comunitat s'articula en tres figures bàsiques: la presidenta, la comptable que administra les entrades i les sortides de diners i la secretària, que guarda la caixa, però no en té les claus.

Enxarxar-se

Tot i que les membres d'aquesta comunitat encara no han assistit a una reunió general de CAF (la dar-

raera es va celebrar el juliol de 2012), ja han contactat amb membres de la CAF-e-Tal, la CAF-EuroAmèrica (integrada per persones equatorianes i peruanes), la CAF-Amigos del Mundo (formada per bolivianes) o la CAF-Amazan (formada per marroquines). Ara, el seu objectiu de futur és dinamitzar el Mundo Caf, una CAF que integri totes les CAF i que funcioni com a banca comunal dins de l'ACAF. "Els excedents dels

estalvis de les CAF es podran dipositar a la mateixa associació per finançar els projectes dels socis sense que calgui recórrer a cap banc", explica Tort. Segons ell, de cara al futur, es cova una idea encara més ambiciosa: promoure CAF que tinguin fons d'inversió suficients per permetre que les petites comerciants i les empresàries operin amb un sistema solidari de finances.

Lluís Tato

"El propòsit de l'ACAF és promoure la creació de grups d'ajuda mútua arreu del món"

Natural de Rufisque (el Senegal), Abdoulaye Fall és expert en immigració, integració social i interculturalitat. Resideix a Molins de Rei des de fa tretze anys i, des de 2006, és membre de l'Associació per a les Comunitats Autofinançades. Actualment, representa l'associació en comunitats internacionals de microcrèdits, assessora diverses comunitats autofinançades i forma part de dues d'elles.

Com et vas involucrar amb l'ACAF?

Sóc senegalès i vinc d'un entorn on aquestes pràctiques són habituals. Abans de començar a treballar en l'organització, havia muntat una *tontine*, és a dir, una comunitat autofinançada que seguia l'exemple africà. L'any 2005, em van contactar des de l'ACAF i em van demanar que els ajudés a difondre les comunitats autofinançades a Europa. Vaig convertir la *tontine* en una CAF i vaig estar, des de 2006 fins a 2009, en una CAF de senegalesos a Molins de Rei, on vam arribar a ser vint persones. Des de l'any 2009, em dedico a difondre la metodologia de l'ACAF per formar més grups.

Quin aspecte t'agrada més de l'ACAF?

Difondre la idea que, a Europa, hi ha realitats socials que es poden abordar des de les comunitats autofinançades. Certes institucions tenen la idea que aquestes pràctiques només funcionen als països pobres, que no són exportables. Des de l'ACAF, hem posat de manifest que hi ha col·lectius que necessiten el suport que donen les comunitats autofinançades.

Quins valors destacaries de les CAF?

L'aspecte social de les microfinances és molt important i dignifica la persona, ja que no cal que recorri a tercers per demanar diners. No obstant això, l'aspecte més trencador de les CAF de Catalunya és que són les úniques pràctiques de microfinances on les persones que en formen part decideixen les condicions dels préstecs. Hi ha experiències, com les asiàtiques, on es deixen diners a interessos baixos, però la sobirania de decidir què vols fer amb els diners és nova i genuïna de Catalunya.

Quin futur tenen les CAF i les microfinances?

Es duen a terme pràctiques semblants a les de les CAF dins les famílies o els grups d'amics, però d'una manera més informal. Només es tracta de formalitzar una xarxa d'ajuda mútua. La metodologia que proposem des de l'ACAF ha anat variant al llarg dels anys i s'ha anat polint a partir de l'experiència. El propòsit de l'ACAF és promoure la creació d'aquests grups d'ajuda mútua arreu del món.

Cal cremar-ho tot, avi

FOTOGRAFIA: Robert Bonet

Fa poc em preguntaves, avi, què n'havien fet, del Poblenou que vas conèixer quan vas aterrar a Barcelona provinent de Cuenca, als anys 60. Amb els ulls plorosos, em fitaves amb el dubte: on són les fàbriques i les casetes baixes que escortaven els nostres passejos baixant per Bac de Roda fins a la platja? Preguntava retòrica. Tu les has vist morir totes, una rere l'altra, en caminades solitàries i aturades eternes davant de cada obra i cada grua gegantina. Enderrocaments i màquines estranyes, carrers tallats durant anys i vides truncades pel desig d'un polític untat pel constructor de torn. Ara, allà, s'hi aixequen hotels de luxe, illes de pisos nous que han esborrat la identitat que et va configurar. A l'horitzó, un fals blau-grana apaga –encara més, si es pot– els estels de la nit barcelonina. I amb cada obra, cada dubte, una decepció més absurda. Un nou espai que té l'objectiu de treure'ns del mig i constituir, per

substituir-nos, els símbols del capitalisme senil. A l'esquerra, una serp metàl·lica custodia la cruïlla de les avingudes Meridiana i Diagonal i la Gran Via. Complement de moda per a la circulació frenètica de les mercaderies. A la dreta, bancs individuals amb vistes a un nou espai embarassat de no-res. I enmig de l'enèsima esplanada de ciment, dos periscopis. Des del subsòl, l'espiera enfoca el vianant, que ja només és ésser perquè ha perdut el seu atribut essencial: l'humà. "Serem fum, fills del foc amb què ho cremarem tot, quan s'apagui allò que som", com diu Pau Llonch. Sí, avi, potser només ens queda cremar-ho tot. Desempallegar-nos del taüt odiós que ens envolta i calar-li foc. Quan el fum s'esvaeixi, haurem vençut la humiliació i potser els estels tornaran a custodiar el nostre passeig cap a la platja.

Manu Símbarro

RODA EL MÓN

14-15

Hamàs podria arribar a acceptar la solució dels dos estats si Israel retornés a les fronteres de 1967

16

Un atac neonazi posa de manifest la creixent amenaça de la violència ultradretana a Finlàndia

ÀFRICA // EL GUANYADOR DE LES ELECCIONS A KENYA ESTÀ IMPUTAT PER CRIMS CONTRA LA HUMANITAT

Uhuru Kenyatta, un president sota sospita

Anna Tapia López
Kampala, Uganda
@ATapiaL

Uhuru Muigai Kenyatta, de 51 anys i fill del primer president de Kenya, Jomo Kenyatta, s'ha convertit en el quart president del país des de la seva independència, el 1963. El tàndem entre el nou president i William Ruto, duet batejat amb el terme UhuRuto, governarà durant els propers cinc anys després d'obtenir una victòria molt ajustada respecte a Raila Odinga, de la centrista Coalició per les Reformes i la Democràcia (CORD). Amb el 50,3% dels vots, Kenyatta no necessitarà una segona volta per ser president. Quatre mil vots li han permès eludir la necessitat de tornar-se a enfrontar amb Odinga, que ha obtingut

el còmplice de l'oposició, el Moviment Democràtic Taronja. Odinga va titllar els comicis de tulinada i de fraudulent. Els seguidors d'uns i altres es van enfrontar als carrers i van protagonitzar revoltes violentes que van tenir conseqüències lamentables. A la vall del Rift, la comunitat kikuiu, l'ètnia majoritària a Kenya, que donava suport a Kenyatta, va protagonitzar els atacs més greus contra seguidors de Ruto, d'ètnia kalenjin, que donaven suport a Odinga. El febrer de 2008, l'exsecretari general de les Nacions Unides, Kofi Annan, va liderar les negociacions de pau entre ambdós fronts, Kibaki i Odinga, així com el cessament de la violència electoral. La solució: un govern de coalició entre els dos líders. Kibaki va ser investit president i Odinga primer ministre, un càrrec que va acceptar a contracor. Aquells comicis van acabar amb la cara amable i turística d'un país que, fins llavors, havia estat "un

exemple de pau i estabilitat a la regió oriental de l'Àfrica".

ALIANCES SORPRENENTS

En aquesta ocasió, Kenyatta i Ruto s'han presentat junts en una plataforma -anomenada Coalició Jubileu- que busca la reconciliació ètnica i el desenvolupament econòmic amb l'objectiu d'evitar fets violents com els que es van desencadenar el desembre de 2007. Durant l'octubre de l'any passat, UhuRuto es va presentar oficialment, unint les forces dels seus partits: l'Aliança Nacional de Kenyatta i el Partit Republicà de Ruto. Tanmateix, la imatge pacifista dels candidats es contradiu amb els càrrecs presentats per la Cort Penal Internacional (CPI), que els acusa de ser els principals instigadors i finançadors de crims contra la humanitat, ara fa cinc anys, durant les rebel·lions post-electoral. Malgrat els càrrecs que se li imputen, Kenyatta ha sabut mantenir la

Kenyatta és amo de més de 200.000 hectàrees de terra / SHUTTERDIPLOMACY.COM

popularitat alta, sobretot, gràcies a la participació elevada de kikuyus i kalenjins als comicis. UhuRuto seran els primers governants del món escollits democràticament amb una audiència del CPI.

ELECCIONS IMPUGNADES

El nou president prendrà possessió el 26 de març. No obstant això, cal esperar, també, la resolució del Tribunal Suprem kenyà sobre el recurs presentat per Odinga, que ha impugnat les eleccions davant els errors detectats durant el recompte i els milers de vots (més de cent mil) declarats invàlids. El tribunal ha de respondre al llarg de les properes dues setmanes. Kenyatta és membre d'una família adinerada, propietària de nombrosos hotels i restaurants. A més, també és el terratinent més important del país, amb més de 200.000 hectàrees de terra. Un dret, el de l'accés a la terra, que ha estat un dels temes clau al llarg de la campanya electoral, juntament amb el de l'ètnicitat.

El futur immediat de Kenya i la legitimitat dels seus governants planteja molts interrogants. Hi ha una qüestió clau: com governarà un president acusat de cometre crims de lesa humanitat i que s'haurà de presentar a un judici a l'Haia que la CPI programa pel mes d'abril? Creixen els temors sobre la cooperació i la compareixença de Kenyatta i Ruto a la CPI per afrontar uns càrrecs que ambdós han negat en moltes ocasions. Es preveu que les repercussions polítiques del judici posaran en qüestió el futur i la cohesió social de Kenya. Caldrà esperar, també, per saber el posicionament de la comunitat internacional, les donants, les Nacions Unides, la Unió Africana i els presumptes instigadors de crims contra la humanitat i futurs governants de Kenya davant les decisions del CPI. ◀

La Cort Penal Internacional acusa Kenyatta i Ruto de ser els principals instigadors dels enfrontaments que van causar 1.300 morts l'any 2007

un 43,8% dels sufragis. A l'Àfrica subsahariana, des de les eleccions de després de l'apartheid a Sud-àfrica de 1994, mai no hi havia hagut tanta expectació al voltant d'uns comicis presidencials al continent.

UhuRuto és una parella de ball sorprenent, ja que els dos van ser contrincants a les eleccions de 2007. Llavors, ningú no preveia una possible coalició entre ells, sobretot després dels violents enfrontaments postelectorals, que van causar la mort de més de 1.300 persones i 650.000 desplaçades. En aquell moment, Kenyatta va donar suport a la victòria del president Mwai Kibaki i Ruto es va postular a favor del candidat Raila Odinga, del prin-

PALESTINA // HAMÀS PODRIA ARRIBAR A ACCEPTAR LA SOLUCIÓ DELS DOS ESTATS

Aires de canvi a Gaza

Marc Almodóvar
El Caire (Egipte)
@egiptebarricada

Per inundació. Les forces armades egípcies van decidir posar fi a les desenes de túnels de contraban que connectaven la península del Sinaï amb l'aïllada Franja de Gaza utilitzant l'aigua dels pous naturals. En altres casos, segons algunes testimonis, van utilitzar dinamita directament. A mitjan febrer, l'exèrcit egípcia va destruir 225 túnels, durant una nova fase de l'operació que es va posar en marxa el mes d'agost de 2012, quan setze soldats egípcis van morir en una emboscada fronterera. Segons el portaveu militar Ahmed Mohamed Ali, hi podria haver un total de 550 túnels, ja que molts tenen ramificacions cap a les cases particulars del veïnat de la zona i són difícils de detectar. Es calcula que, el 2010, abans que Israel alleugerís parcialment el setge, el nombre de túnels rondava els 1.200. Les autoritats egípcies argumentaven que temien que els túnels servissin per al contraban d'armament i militants. La realitat és que els túnels servien per alleugerir el setge imposat per l'Estat d'Israel sobre la Franja. Les importacions a través dels túnels representaven prop del 30% de l'economia de Gaza. Encara més. Les comerciants afirmen que el 80% dels aliments entra a través d'aquesta via alternativa subterrània.

En altres temps, Hamàs hauria criticat Egipte sense embuts. Avui, es reserva de fer un atac directe al president Mohamed Mursi, membre dels Germans Muslims, dels quals Hamàs és la branca palestina. La germandat fa el que no es va atrevir a fer ni el propi Mubarak. Malgrat les protestes internes, Hamàs mira cap a una altra banda.

Bufen aires de canvi a Gaza. Mentre es duia a terme l'operació dels túnels, la

televisió israeliana desvetllava que fonts diplomàtiques israelianes i del moviment palestí Hamàs estaven mantenint negociacions inèdites, amb la mediació d'Egipte, per l'aixecament parcial del setge a la Franja. Aquesta mesura només permetria l'entrada de material agrícola, tot i que, a finals d'any, Israel ja havia informat que, com a part dels acords assolits per l'alto el foc del novembre passat, permetria l'entrada de material de construcció a Gaza per primera vegada des de 2007. Hamàs també hauria plantejat a les autoritats egípcies la possibilitat d'establir una zona de lliure comerç entre les dues regions.

Però això només és la punta de l'iceberg del canvi polític que sembla que experimenta la Franja. Hamàs podria estar disposada, fins i tot, a acceptar la solució dels dos estats, sempre que Israel retornés a les fronteres de 1967. Així ho afirmaven recentment alguns mitjans de comunicació saudites. Khaled Meshal, cap de l'oficina política de Hamàs, hauria encarregat al rei Abdal·là II de Jordània

Les importacions a través dels túnels representaven prop del 30% de l'economia de Gaza

que traspassés aquest missatge al president nord-americà Barack Obama. Un moviment històric que implicaria el reconeixement, fins ara inèdit, de l'entitat sionista per part de Hamàs.

Paral·lelament, hi ha el procés de reconciliació -també històric- entre al-Fatah i Hamàs. Un procés engegat l'abril de 2011 al Caire i que pretenia posar fi a la guerra civil oberta entre les dues faccions el 2007. A principis de febrer, representants de les principals formacions polítiques palestines es van tornar a reunir al

Les comerciants de Gaza afirmen que el 80% dels aliments entra a través dels túnels

Caire per mirar de rellançar l'Organització per a l'Alliberament de Palestina (OAP), per primer cop amb la presència de Hamàs i la Jihad Islàmica. El reconeixement i l'adhesió d'aquests grups a l'OAP, la coalició creada per la Lliga Àrab el 1964 per representar el poble palestí, suposa un punt d'inflexió clar. Històricament apartades de l'OAP i directament enfrontades des dels acords de pau d'Oslo de 1993, la seva adhesió repre-

senta un nou pas en el procés de reconciliació palestina.

A inicis d'any, Hamàs va permetre -per primera vegada des de 2007- que es fes una marxa de suport a al-Fatah a Gaza. Desenes de milers de palestins i palestines de la Franja van prendre part en la commemoració del 48è aniversari de la facció palestina creada per Yasser Arafat. "Aviat recuperarem la nostra unitat", anunciava el president palestí Mah-

ecofestes
Solucions ecològiques per a les teves festes!!

93 837 15 48
www.ecofestes.com

moud Abbas en un missatge gravat. Un mes abans, milers de partidàries de Hamàs havien enarborat les banderes verdes de la formació a Cisjordània per primera vegada en cinc anys. Hamàs també va donar suport a Abbas en la proposta pel reconeixement de Palestina com a Estat observador de l'Assemblea de les Nacions Unides i, fa poques setmanes, va permetre -per primer cop des del conflicte civil- la inscripció de votants de la Franja de Gaza a la Comissió Electoral Central, que fins fa poc era considerada com una entitat corrupta i controlada

L'estratègia de Hamàs forma part de l'apoderament real dels Germans Musulmans a la regió

per al-Fatah. Són les mostres d'una aproximació que podria suposar la fi de la guerra civil pel control de l'Autoritat Nacional Palestina i que podria donar lloc a l'alliberament de les preses i els presos polítics d'una i altra banda i a la fi de la persecució política a Palestina. Actualment, ambdues organitzacions treba-

El president egipci Mohamed Mursi en una reunió amb el líder polític de Hamàs Khaled Meshal al Caire el novembre de 2012 / EPA

llen per assolir acords pel que fa a l'estratègia política comuna, a l'establiment d'un cos de seguretat unificat i, sobretot, a l'organització d'un govern d'unitat i l'establiment d'eleccions a l'AP.

ESTRATÈGIA REGIONAL

El tren de la primavera àrab s'ha aturat a la Franja de Gaza. Però què hi ha, realment, darrere d'aquest canvi? Sembla evident que l'onada de revoltes àrabs també ha portat aires de canvi a Palestina i, específicament, a una Hamàs que ja no actua com si es trobés acorralada. L'ascens regional dels Germans Musulmans, dels quals Hamàs és una delegació palestina, sembla tenir molta relació amb aquest fet.

Sota l'auspici de Hosni Mubarak, les negociacions per la reconciliació palestina sempre havien fracassat. Avui, aparadrinades per l'Egipte de Mursi, sembla que podrien arribar a bon port. Tel Aviv també s'ha mostrat contenta que el nou interlocutor al Caire sembli tenir més accés a les cúpules de Gaza, com es va veure durant la darrera crisi a la Franja. L'estratègia de Hamàs no es pot entendre només en el microescenari que és Gaza. A gran escala, forma part de l'estratègia general per l'apoderament real dels Ger-

mans Musulmans a la regió; i, darrere d'aquesta estratègia, hi trobem el petit emirat de Qatar, poderós aliat regional de la germanada.

Doha ha posat el llac a Hamàs. L'esclat de la revolució a Síria va provocar que Khaled Meshal, líder polític de la formació palestina, canviés la seva residència a Damasc per Doha. D'aquesta manera, la formació palestina donava l'esquena al règim d'Assad i es deixava caure als braços de l'emir qatarià. Un canvi d'aliances simptomàtic. Doha va aconseguir que Hamàs s'allunyés de l'eix xiïta per caure a la seva òrbita.

Qatar sembla el principal impulsor de la reconciliació palestina. El mes d'octubre passat, Hamad bin Khalifa Al Thani, l'emir de la monarquia pèrsica, es va desplaçar a la Franja, la primera visita d'un cap d'estat a la zona des de l'any 1999. Les ràdios locals programaven la cançó "Gràcies Qatar" a tota hora per donar la benvinguda al monarca. La visita era un exemple clar del canvi polític provocat per l'onada de revoltes àrabs. L'ascens al poder dels Germans Musulmans de Tunísia, el Marroc i Egipte, sota l'apadrinament de Qatar, feia gira a Palestina.

"Amb aquesta visita, es declara el trencament d'aquest setge injust", afir-

mava el primer ministre de Hamàs Ismail Hainyeh. L'emir va prometre 400 milions de dòlars a la Franja per ajudar a la reconstrucció urbana. Part d'aquests diners serviran perquè es construeixi un complex amb el nom de Ciutat Hamad, en honor a l'emir.

La visita de l'emir va ser una mostra més de l'augment del pes regional de la petita Qatar, va donar legitimitat a Hamàs per primera vegada des de feia anys i va posar en estat d'alerta tant l'al-Fatah d'Abbas com la mateixa Tel Aviv, les dues entitats que han mantingut el setge polític i humanitari a la Franja els darrers anys. L'ajuda qatariana sembla essencial per a una Hamàs desgastada per l'ofegament de la població sota el setge, però també és vista com una oportunitat per relançar políticament la formació. Els islamistes esperen que el desgast d'al-Fatah, esquitxada per la corrupció de l'Autoritat Palestina, pugui convertir-se en una victòria electoral en unes hipotètiques eleccions unitàries palestines, en la línia de l'ascens polític de la germanada a la regió.

Israel afirmava que la visita de l'emir llençava el procés de pau "sota l'autobús". Però no sembla pas que l'objectiu de Doha sigui la confrontació. Dos dies després de la visita a Gaza, l'emir Hamad va obrir la porta a una gran negociació per la pau amb Israel. Tampoc cal oblidar que, durant anys, Doha va acollir una oficina comercial de l'entitat sionista, inau-

Dos dies després de la visita a Gaza, l'emir de Qatar va obrir la porta a una gran negociació per la pau amb Israel

gurada el 1996 amb la presència de Shimon Peres. Els llaços diplomàtics es van tallar després de l'atac sionista a la Franja el 2009, però va ser Tel Aviv qui va rebutjar restablir-los el 2010, quan es va negar a l'única condició imposada per Qatar: l'entrada de ciment i diners per a la reconstrucció de Gaza. El pragmàtic emirat pèrsic, seu de la base militar més important dels Estats Units a la zona, no sembla un país amb ganes d'enfrontar-se a les grans potències. Si l'ajuda qatariana pot fer alguna cosa és allunyar Hamàs de les armes. De les armes de l'Iran, almenys. ◀

FINLÀNDIA // L'SVL ÉS LA BRANCA FINLANDESA D'UN MOVIMENT NEONAZI NÒRDIC I ESCANDINAV LIDERAT PEL SUEC KLAS LUND

La ultradreta a Finlàndia: ganivets al carrer i representants al Parlament

Roger Suso
Berlín
@rosusoso

L'atac neonazi succeït durant la presentació d'un llibre a la ciutat finlandesa de Jyväskylä posa de manifest, de nou, la creixent amenaça de la violència ultradretana que es viu a Escandinàvia, emascarada darrere ofertes d'oci, música, esports i "de defensa de la pàtria del perill bolxevic i de la immigració". Fa més d'un any i mig, el doble atemptat d'Anders Behring Breivik a Noruega, que va deixar nombroses víctimes civils, va tornar a posar l'atenció sobre la ultradreta europea com a generadora d'un tòxic i perillós discurs xenòfob i antiimmigrant que, en alguns casos i ambients, incita a la violència. Durant aquest temps, l'auge de grups neonazis a indrets com a Hongria, Grècia, Finlàndia i els Països Baixos ha estat constant i s'ha traduït en la presència de representants de la ultradreta a les institucions i en l'acostament entre els grups clandestins i violents i els partits d'extrema dreta que participen a les eleccions.

L'incident de Jyväskylä va tenir lloc el 31 de gener a la biblioteca municipal, quan un grup d'autoproclamats patriotes -que vestien armilla antibales i ulleres de sol- van atacar amb llançaments d'ampolles de vi-

dre la presentació del llibre *Äärioikeisto Suomessa* (*L'extrema dreta finlandesa*) i van apunyalat un home que els havia denegat l'entrada. No hi va haver ferides greus i la persona ferida d'arma blanca va ser tractada a l'hospital. El llibre en qüestió, escrit per Dan Koivulaakso, Mikael Brunila i Li Andersson, activistes de l'organització juvenil d'esquerres Vasemmistonuoret, repassa la trajectòria d'aquests grups i analitza els perills i la bona salut de que gaudeixen a la Finlàndia d'avui dia les idees racistes i la ideologia ultradretana.

La formació PS és un partit polític d'extrema dreta ultranacionalista, islamòfob i euroescèptic

Els atacants van ser identificats com a membres del Moviment de Resistència Finlandès (SVL, en les sigles finlandeses), una formació neonazi militant fundada el 2008 que, sota el lideratge del seu nou cap Juuso Tahvanainen, ha passat de l'actualització del seu portal Patriootti.com i, sobretot, de la distribució i la difusió d'adhesius de propaganda a l'ús de la violència com a instrument polític. Dues persones de l'SVL van ser detingudes, una tercera continua fugida. Segons va informar Yle, la corporació de radiotelevisió pública de Finlàndia, a

principis de març, a un dels detinguts per l'apunyalament a Jyväskylä, se li va decomissar un llibre de memòria amb més de 300 noms, fotografies i informació de persones considerades "enemics polítics i traïdors de la pàtria". La llista inclou activistes antifeixistes, diferents membres de grups d'esquerra, opositores socialdemòcrates i conservadores i membres de la comunitat jueva del país.

ELS 'VERITABLES FINLANDESOS'

L'any 2011, el grup Anonymous Finland va filtrar i revelar a l'aplicació web Pastebin una llista de persones sol·licitants d'ingrés i membres de l'SVL, amb milers de dades personals i correus electrònics obtinguts *hackejant* la web neonazi Patriootti.com. D'entre els noms publicats a l'outing, sobresurt el d'Ulla Pyysalo, assistent parlamentària del diputat finlandès del partit Veritables Finlandesos (PS) Juho Eerola. A causa de la filtració, Pyysalo, que assessorava l'SVL seguint consignes d'Eerola, va acabar dimitint. Un altre dels noms destacats és Tuomas Okkonen, regidor de PS a la ciutat d'Oulu. Traient ferro a l'afer, Okkonen, a través de Facebook, va afirmar que quan va fer la sol·licitud d'ingrés a l'associació neonazi "estava borratxo". La formació PS és un partit polític d'extrema dreta modernitzat, ultranacionalista, islamòfob, euroescèptic i que estigmatitza

A l'esquerra, Mikael Brunila i Li Andersson durant una presentació del seu llibre sobre la ultradreta finlandesa / KEUJO PENTTINEN

A sobre, el diputat del PS Juho Eerola en un acte a la ciutat de Kotka

negativament els països i les habitants del sud d'Europa. Des de les eleccions generals de 2011, més enllà dels vincles amb l'SVL, s'ha convertit en la tercera força i principal partit de l'oposició de Finlàndia, molt a prop dels conservadors del primer ministre Jyrki Katainen i de la socialdemocràcia de Jutta Urpilainen, dos partits que governen junts en una coalició molt àmplia. Timo Soini és el líder de PS i el diputat Jussi Halla-aho el de la branca islamòfoba i racista del partit.

EL 'MOVIMENT DE RESISTÈNCIA'

L'SVL és la branca finlandesa d'un moviment neonazi nòrdic i escandinau que capitaneja el grup suec liderat per Klas Lund, Moviment de Resistència Suec (SM-R), un grup que, com va analitzar l'escriptor i periodista Stieg Larsson, pregona les tesis hitlerianes, fa un discurs antiimmigració i glorifica les accions que van dur a terme grups com la Guàrdia de Ferro del feixista romanès Corneliu Z. Codreanu i el grup supremacista blanc nord-americà The Order de Robert Jay Matthews. L'SVL opera principalment a les ciutats finlandeses i es nodreix tant de caps-rapats com de *casuals*. Al seu portal, anuncia cursos d'autodefensa i d'arts marçials i recomana "a tots els patriotes, portar ganivets permanentment". L'SVL també ha organitzat seminaris compartits amb grups *antiantifa* alemanys de l'òrbita del partit neonazi NPD, la italiana Casa Pound, la grega Alba Daurada i grups parapolicials de l'entorn del partit neofeixista hongarès Jobbik. L'SVL té un llarg historial d'actes violents, que inclou atacs a participants de la marxa del Dia Internacional de l'Orgull LGBT a Hèlsinki i a projectes autogestionats i antifeixistes. Durant la campanya electoral de 2011, a la ciutat d'Oulu, membres de l'SVL van assaltar Dan Koivulaakso (autor del llibre esmentat i militant de la formació socialista Aliança d'Esquerra) i Jaakko Salovaara (membre de la formació conservadora Partit de la Coalició Nacional) amb gasos pebre i lacrimogen. ◀

ger
entitat cultural i esportiva
Tlf. 93 896 1200
ger@entitatger.cat
www.entitatger.cat
Ribes (Garraf)

malea
teteria malea s.c.c.l
cristians i homes, catòlics i ecològics
d'alguns i d'altres
www.fundaciontamtam.org

TAM-TAM
disseny gràfic - il·lustració
web - compaginació
www.fundaciontamtam.org

Reparacions
manteniment
DIVA HOGAR
93.346.86.01
BCN - 24h. www.clubdivahogar.com

L'arxiu de Bolaño a Catalunya

Alex Vila
@La_Directa

Fa uns dies, ho anunciaven als mitjans: deu anys després de la mort de Roberto Bolaño (1953-2003), el CCCB de Barcelona inaugura una exposició amb el seu arxiu. Material que ha anat recopilant i catalogant la vídua de l'autor, Carolina López, i que es podrà visitar fins al 30 de juny. El recorregut de l'exposició s'organitza cronològicament, agrupat en les ciutats on l'autor va escriure la major part de la seva obra, és a dir: Barcelona, Girona i Blanes (aquesta última, com defensava Enrique Vila-Matas, gràcies a Bolaño, ha esdevingut una ciutat literà-

ria). També s'hi poden veure fotos d'un Bolaño familiar -gairebé sempre somrient- i visionar entrevistes televisives o diversos materials sobre l'ambient polític en què es van formar els joves poetes infrarealistes a Mèxic.

L'exposició mostra per primera vegada una gran quantitat de material inèdit de l'autor

Només arribar, un se sorprèn de la quantitat de material inèdit de l'autor que hi ha. Un material que els seus he-

reus volen anar publicant de manera dosificada per mantenir viu l'interès per Bolaño, mentre es continuen explotant les traduccions a 35 llengües que ja té la seva obra i mentre va creixent la producció d'estudis crítics sobre l'autor. Això sí, després de veure l'exposició, amb la quantitat de quaderns manuscrits amb lletra petita que hi ha, et pots fer una idea del procés productiu de l'autor de *Los Detectives Salvajes*.

EL CICLE KOSMOPOLIS

L'homenatge que representa l'exposició *Arxiu Bolaño. 1977-2003* és una de les parts de la sisena edició del Kosmopolis, la festa del fet literari en un sentit ampli que se celebra entre el 14 i el 16 de març

Roberto Bolaño a Girona l'abril de 1981

'El futuro', la caiguda lliure cap a la marginació

Entre les activitats que acompanyen l'exposició, el 14 de març a les 22:30, s'estrenarà la pel·lícula *El Futuro*, dirigida per Alicia Scherson (Xile, 1974), una adaptació de la novel·la de Bolaño *Una novel·la lumpen* (Anagrama, 2002). La novel·la, ambientada a Itàlia (vagament), parla de dos germans adolescents, Bianca i Tomás, que han quedat orfes arran d'un accident de cotxe. "I això, d'alguna manera, ho justificava tot", dirà la veu atordida de la protagonista, Bianca, mentre el relat ens fa testimonis de la caiguda lliure a la marginalitat i a una iniciació sexual mercenària i descarnada. De l'obra, en sobresurt el to moral d'un Bolaño -aquest cop sense ironia- capaç de finals lúcids que, èticament, saben resoldre i destruir un passat innecessari sense caure moralment en fatalismes ni en discursos de "superacions personals" que legitimen cristianament totes les desgràcies. D'una "serenitat" semblant al realisme de relats com *Playa* o de l'homenatge de supervivent que és la novel·la *Amuleto* (un dels temes centrals del xilè). L'estrena del film, que ha estat premiat al festival de Sundance d'aquest any, comptarà amb la presència de la mateixa Alicia Scherson.

al CCCB. Cenyint-nos a la part d'activitats programades al voltant de Roberto Bolaño, el 16 de març a les 20:30 hi haurà un debat amb els dramaturgs Àlex Rigola i Pablo Ley, que es van arriscar a adaptar al teatre la descomunal *2666* -que es representava en cinc actes- i també una lectura dramatitzada de l'adaptació que ha fet Rigola d'*El Policia de las ratas*, a càrrec dels actors Joan Carreras i Andreu Benito. ◀

EXPRESSIONS

Cançó d'autor, poesia i... política

El polièdric artista italià David Riondino presenta el llibre *Il trombettiere* i un nou treball en el marc dels festivals Cose Di Amilcare i BarnaSants

Artista polièdric incansable, David Riondino va ser a Barcelona, el 7 de març, per oferir un concert en l'àmbit del festival de cançó d'autor Cose Di Amilcare i del Festival BarnaSants. Nascut a Florència el 1952, Riondino ha gravat una desena d'àlbums com a cantautor i ha treballat al cinema com a actor (amb directors com els germans Taviani, Marco Tullio Giordana i Gabriele Salvatores), com a director (*Cuba Libre - Velocipedi ai Tropicci* i el documental *Shakespeare in Havana*) i com a guionista. En l'àmbit del teatre, ha interpretat una dotzena d'obres i ha compartit escenari amb Paolo Rossi, Sabina Guzzanti i Dario Vergassola, per exemple. És un autor molt brillant d'improvisacions poètiques –sobretot en vuitena rima i en dècimes–, també signa a revistes satíriques històriques com *Tango i Cuore* i ha publicat set llibres. Precisament, l'últim es va presentar el 6 de març a la llibreria italiana Le Nuvole, a la vil·la de Gràcia (Barcelona). Es tracta de *Il trombettiere*, la història de Giovanni Martini –trompetista i aventurer d'altres temps– amb Garibaldi i Custer, entre Itàlia, l'Havana i Nova York. Una obra en dècimes acompanyades de les il·lustracions d'un mestre del còmic com Milo Manara. Riondino és un observador atent de la realitat italiana, per això, a part de parlar de la seva obra, hem volgut parlar de la situació peculiar que viu el país transalpi després de les darreres eleccions polítiques i del fenomen Grillo.

Actuació de David Riondino a la sala Luz de gas el 7 de març / MATTEO MANFREDI

tu saps com fer pasta", a Grillo li diuen: "Rectifica i millora aquesta societat: la culpa la tenen només alguns. Si tu ens purifiques, nosaltres serem rics de nou". En aquest marc, hi ha de tot: fragments de desil·lusió cristiana, d'ideologia socialista, de caire feixista o d'una mena de nihilisme destructiu. El que em sembla interessant és la centralitat dels diners. Mai no s'havia parlat tant dels diners com durant els últims cinc anys! Els sacrificis del govern Monti, per exemple. Sacrifici és un terme religiós. Els impostos i les retallades de Monti eren un òbol a l'altar de la riquesa. Els sacrificis que demana Grillo tenen la mateixa finalitat. És una mena de ritual pagà, molt arcaic.

Fins on vol arribar Grillo?

Grillo se celebra a si mateix. Interpreta l'heroi. Es troba en un escenari on les masses arrosseguen l'heroi i li demanen que digui la veritat... però les maldats són infinites. Si vols exaltar-te lluitant contra les maldats, bé... hi va haver una persona que va morir crucificada per això... ◀

Steven Forti
@La Directa

Què penses del Moviment 5 Estrelles?

A l'M5S, hi conflueixen moltíssimes coses, des de la crisi de les ideologies fins al disgust per la gestió de la política. En gran part, que existeixi l'M5S és responsabilitat de l'esnobisme de l'esquerra italiana... i de la crisi. En altres temps es votava la Lliga Nord, ara es vota l'M5S. El més interessant és que, en aquestes eleccions, van guanyar els milionaris. Sembla que la gent hagi votat pels que tenen el carisma dels diners. Com que falten diners, els que volen diners voten la gent que ha estat consagrada pels diners. Berlusconi i Grillo saben com fer diners...

Sovint, escrius poesies i cançons que són cròniques de la vida política i de la societat italiana, com "La Ballata del si e del no", amb què vas guanyar la Targa Tenco el 1994. Has escrit alguna cosa últimament?

Algunes dècimes sobre Grillo, però no només això... És que Grillo està dient unes coses que val la pena recordar i sobre les quals val la pena raonar: "Si els diputats no fan el que jo dic, els faig fora", per exemple. O quan diu que el partit és una empresa. Grillo està dient que ell és qui decideix qui són els bons i qui són els dolents dels que han estat elegits per la xarxa. Grillo ha creat una empresa-partit i ara no en vol perdre el control. Les empreses venen serveis. Hi ha qui ven escombraries i qui ven moralitat...

Els diners et semblen la clau per entendre la situació actual?

La crisi ha colpejat un poble que mai no havia estat tan consumidor. El ciutadà-consumidor consumeix qualsevol cosa perquè tot es pot comprar i vendre. Berlusconi ho va entendre molt bé i va traslladar el model a la política. El ciutadà és un consumidor que fa un teletot i que

participa a la política com si fos un reality. Aquesta gran desil·lusió econòmica acaba, també, amb el vot a Grillo. És com una mena de protesta per la fi d'un estil de vida. Si a Berlusconi li diuen: "Torna'ns els diners, com has promès, ja que

+ info
Pàgina de l'artista:
davidriondino.it
Festival Cose Di Amilcare:
cosediamilcare.eu
Festival Barnasants:
barnasants.com
Llibreria Le Nuvole:
libreriaitalianalenuvole.com

LA DIRECTA PUNTS DE VENDA							
BARCELONA — Gràcia Aldarull - Martínez de la Rosa, 57 Cap i Cua - Torrent de l'Olla, 89 Infoespai - Plaça del Sol, 19 Talla - Verdi, 12 Papereria Cercles - Bailen 201 Estiano - Roselló amb Castiells Quiosc - República Argentina 238 BARCELONA — El xampló Quiosc Manu - Nàpols-Rosselló BARCELONA Guinardó Rocaguinarda - Xiprer 13 BARCELONA — Sant Andreu Bar La Lira - Coroleu, 15 Quiosc Comerç - Plaça Comerç Quiosc Rambla - Fabra i Puig, 10 Ateneu Libertari - Coroleu, 82 BARCELONA — Nou Barris Casal de Barri de Prosperitat -	Plaça Àngel Pestana s/n Ateneu Popular de 8 Barris - Portlligat, 11-15 Can Basté - Fabra i Puig, 274 BARCELONA — Ciutat Vella Taller de Músics - Requesens, 3 Espanya - Arc de Sant Cristòfol, 11-23 Xarxa Consum Solidari - Pl. Sant Agustí Vell, 15 El Lokal - Cera, 1 bis La Rosa de Foc - Joaquin Costa, 34 Logotopia - UB Raval, Dim. 10-16h Quiosc Colom - Rambles Etiomusic - Bonsucucs 6 Quiosc Tallers - Rambles BARCELONA — Santis Centre Social de Santis - Dizinelles, 30	Espal Obert - Violant d'Honorria, 71 La Ciutat Invisible - Riego, 35 Terra d'Escudella - Premia, 20 Teteria Malea - Riego, 16 Quiosc Cotxeres - Santis, 79 Quiosc Francisco - Vilardell Coop57 - Premia, 15 Kollon club - Rossend Arús, 9 BELLATERRA Quiosc de Ciències de la Comunicació BERGA Llibreria La Marfada - Plaça Vidomest, 21 CALDES DE MONTBUI Quiosc del Caprabo - Av. Pl. I Margall, 183 Papereria Can Rossell - Av. Josep Fontcoberta, 118	BARCELONA Quiosc del Centre - Ctra. de Canoves, 4 CORNELLA DE LLOBREGAT CCT - Ctra. d'Espulgues, 46 Ateneu Popular de Cornella - Jacint Verdaguer, 8 ESPLUGUES DE LLOBREGAT Ubud - Joaquim Rosal, 22 Quiosc - Joaquim Rosal amb Laurea miró GAVA Art Vòltaic - Sant Joan, 1 GIROÑA Les Voltes - Plaça del Vi, 2 Quiosc - Plaça Catalunya Logotopia - UdG, Di. 10-18h. GRANOLLERS La Gralla - Plaça dels Cabrits, 5	Anònims - Miquel Ricomà, 57 El Racó Ecològic - Roger de Flor, 85 L'HOSPITALET DE LLOBREGAT Quiosc - Plaça del Repartidor IGUALADA Llibreria Cal Rabell - Santa Caterina, 17 Lleugim - Ptg. Capità Gall, 4 LLEIDA Can Ramon - Baixada de la Trinitat 5 Espal Fúnic - Pl. Margall, 26 MAIRONS Moe's - Juc de la Pilota, 9 MARTORELL Llibreria Miró - Francesc Santacana, 12 Llibreria Papereria Estel - Av. Dr.	Francesc Massana, 16 MATARÓ Llibreria Dòria - Pujol, 9 MOLINS DE REI Barba - Rafael Casanova, 46 PALMA DE MALLORCA Llibreria Mallorca - Església de Santa Eulàlia 11 EL PRAT DE LLOBREGAT Llibreria Drac - Ferran Puig 38 RIPOLL Gràfic Paper - Progrés 27 i Mossen Cinto Verdaguer, 14 RIPOLLET El Local - Monturiol, 32 SABADELL Can Capabianca - Comte Jofre 30 SANTA COLOMA DE GRAMENET Aramateix - Montserrat 3	La Krida - Sicília, 97 Distriwinyes - Sant Ramon, 22 SANT BOI DE LLOBREGAT Bar Sense Nom - Plaça de les Preses, 3 Oxíford - Ronda Sant Ramon, 113 SANT FELIU DE LLOBREGAT Ateneu - Vidal i Ribes, 23 VETERIA India - Jacint Verdaguer, 9 SANT JOAN DESPI Kiosk Dot - Pg. Canal s/n amb Av. Barcelona Gràfic Paper - Progrés 27 i Mossen Cinto Verdaguer, 14 SANT FERRER DE RIUBES Gabadà - Plaça de la Font, 2 LA SEU D'URGELL Llibreria La Llibreria - Sant Ot, 1 SITGES Quiosc Can Jornet - Major, 8	TARRAGONA CGT - Rambla Nova, 97-99, 2n TÀRRAGA Llibreria Bufavents - Major, 23 Fem Cadena - Av. Barcelona, 81 TERRASSA Terrassa Respon - Societat, 6 Ateneu Canadella - Sant Gaietà, 73 VALENCIA Cafè Tendur - Historiadora Silvia Romeu, 16 Llibreria Sahiri - Danzas, 5 Terra - Baró de Sant Petri, 9 Sodepau - Carrissera 8 VILAFRANCA DEL PENEDÈS La Fornal - Sant Julià, 20 VILADECANS Llibreria Els Nou Rals - Sant Joan, 19

L'experiència de la poesia viva amb Versos Lliures

El cycle de poesia exponencial de l'Esquerda arriba a la cinquena edició

Ovidi Moller
@La_Directa

Aquest any, en fa cinc que el Casal Popular l'Esquerda va apostar per crear un cycle anual de poesia a Granollers. Gesta insòlita, la d'aquest espai-associació, per dos motius: d'una banda, els casals populars i els ateneus de l'esquerra transformadora no acostumen a programar poesia i, de l'altra, la ciutat no comptava amb cap cycle ni espai on viure el fet poètic. *Versos Lliures, cycle de poesia exponencial de Granollers* s'ha fet lloc a cops de militància cultural.

'RARA AVIS' DEL MAPA LITERARI

Amb la vocació de potenciar l'escena poètica actual, el cycle s'ha autoetiquetat com a "exponencial". Segons les organitzadores, "sense deixar de mirar les qui ens han precedit, apostem per la poesia d'ara i, sobretot, per la que vindrà". Amb la fermesa de construir alternativa cultural, l'Esquerda ha autogestionat el cycle des del primer any. La darrera edició va ser la primera que va apostar pel micromecenatge amb la voluntat "de fer un cycle independent i popular des del suport mutu per, alhora, dignificar l'ofici de poeta". La cinquena edició va demanar 900 euros a través de la plataforma Verkami i la recaptava ha arribat als 1.105, amb 76 persones convertides en mecenes de la poesia.

FESTA GROSSA

El 16 de març, a les set de la tarda, a la Casa de Cultura Sant Francesc de Granollers, es farà l'habitual pròleg del cycle, la jornada inaugural. La tercera edició va servir per presentar el documental *Metrònom Ferrater* i l'actuació de Josep Pedrals, que va oferir un espectacle molt recordat. L'any passat, en un acte titulat

Vers Femení, es va homenatjar en vida Montserrat Abelló amb la presentació de *Màscara i reclams. 20 dones poetes interpretent Montserrat Abelló*, que va comptar amb la presència de poetes de talla com Sònia Moya, Mireia Calafell, Vinyet Panyella o Meritxell Cucurella-Jorba.

En aquesta edició, l'Esquerda ha volgut reivindicar la feina feta. Una *performance* que inclourà dansa-teatre, veu en off i audiovisual vol "encomanar l'esperit del cycle i presentar oficialment la programació d'enguany". I, per cloure l'acte, l'Esquerda ha aconseguit reunir 15 de les 25 poetes que han passat pel cycle. Blanca Llum Vidal, Mireia Calafell, Albert Forns, Mireia Vidal-Conte, Roc Casagran, Jaume C. Pons Alorda, Eduard Carmona, Meritxell Cucurella-Jorba, Santi Montagud, Anna Ballbona, Misael Alerm, David Ca-

ño, Núria Martínez-Vernís, Enric Boluda i Tomàs Arias són els i les poetes confirmades, tot i que encara n'hi poden haver més. L'Esquerda volia que fos "una festa de les grosses" i tot apunta que ho serà.

POESIA VIVA

"Versos Lliures és un cycle de directe, perquè estem convençudes que l'essència de la poesia floreix quan esdevé viva, quan poeta i públic es troben en un espai que els permet connectar, compartir i gaudir", apunten les organitzadores. "Sempre pensem en fer tot el possible per crear un ambient acollidor, càlid i especial... Que qui vingui a recitar es mostri tal com és passa per tractar-lo el millor que podem; i obrim l'Esquerda al públic perquè es faci seu el cycle i en sigui el primer còmplice".

El Casal Popular l'Esquerda s'omple de poesia amb el cycle Versos Lliures

El cycle arrenca el 21 de març amb Jaume C. Pons Alorda i Anna Gual i continua el 4 d'abril amb Adrià Targa i Joan Todó, l'11 d'abril amb Enric Casasses, David Cisneros i Edgar Alemany i, el 18 d'abril, la clausura amb Estel Solé i Ester Andorrà, que farà duet amb Nú Miret. Una programació que, un cop més, vol "ser una mostra de la diversitat i la qualitat de la poesia catalana actual". Com a totes les edicions, els recitals són al Casal Popular l'Esquerda a dos quarts de nou, l'entrada és gratuïta i s'hi podran comprar llibres de les poetes, agafar els punts de llibre especials, degustar infusions fetes per a l'ocasió, beure cervesa artesana i també interaccionar amb la decoració que fan pel cycle.

MÉS ENLLÀ DELS RECITALS

Versos Lliures és un cycle de recitals, però, aquest any, es multiplica encara més. Per celebrar els cinc anys, han pogut fer un desplegable amb poemes de quasi totes les poetes que han passat pel cycle i també han dissenyat una bossa exclusiva. Aquests dos objectes, a banda de ser recompenses per a les mecenes, es podran comprar a un preu popular. I, com cada any, s'ha ideat una acció de carrer: "Aquest any volíem canviar i hem fet unes lones-poema que penjarem a les façanes de la ciutat... la poesia és a tot arreu", sentencien les organitzadores.

L'Esquerda convida a "gaudir de la poesia en directe sense filtres en un espai que es vol acollidor". ◀

Versos Lliures,
cycle de poesia exponencial
versoslliures.cat
Del 16 de març al 18 d'abril
de 2013 a Granollers
Organitza:
Casal Popular l'Esquerda

www.radiopica.net
Descobreix una altra realitat!

ee escola d'espectura ateneu barcelonès
Cursos de primavera
Matrícula oberta fins al 20 de març
(les classes comencen a partir del divendres 2 d'abril)
Informa-te'n a
www.campusdescriptura.com

L'ACCENT
Periòdic popular dels Països Catalans
subscripció + publicitat = info@laccent.cat
www.laccent.cat

pobleviu.cat
El portal dels moviments socials del Camp
www.pobleviu.cat

Instantànies de la pèrdua

Barcelona acull una mostra retrospectiva de la fotògrafa d'origen palestí Ahlam Shibli

“La llar, la casa, aquell espai que no només habitem, sinó que conforma la nostra vida, el nostre dia a dia, la relació amb els altres i amb el nostre ser més íntim; allà on ens sentim segurs, a refugi de l'exterior i de les inclemències, ja siguin del temps o de la vida... i què suposa la pèrdua i la posterior recerca d'aquesta llar?” Una reflexió que em va venir al cap en contemplar la mostra de més de 200 imatges de la fotògrafa i activista palestina Ahlam Shibli, que es podran veure fins al 29 d'abril al Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA).

Anna Pujol Reig
@putxiputxis

La casa fantasmal inclou nou de les sèries fotogràfiques produïdes per Ahlam Shibli (Palestina, 1970) durant l'última dècada. El treball de l'artista ha estat marcat, des dels inicis, pel context colonitzador que ha patit i pateix el seu poble per part de l'Estat d'Israel. Per aquest motiu, quatre de les sèries que es poden veure a la mostra són creades en territori palestí i tracten, mitjançant diferents visions, sobre què ha significat i què significa pel poble palestí la pèrdua forçada de la llar. També aborden l'experiència de l'exclusió social de la població palestina en espais expatriats i de no pertinença i el tema de la convivència amb la mort.

Les fotografies de Shibli proposen una política de reconeixement de les persones que viuen sota l'opressió

Una de les preocupacions de l'autora, que es reflecteix en el format de les imatges i a través de la tècnica, és no caure en la banalització i proposar una política de reconeixement de les persones que viuen sota l'opressió. És el cas d'una de les sèries formada per una trilogia: *The Valley* (2007-2008), *Arab al-Shaih* (2007) i *Goten* (2002-2003), que, mitjançant una mirada topogràfica, mostra el procés de desposseïció de terres que han patit aquests tres territoris.

CONVIURE AMB LA MORT

Una de les sèries més impactants, creada especialment per la retrospectiva que es mostra a Barcelona, és *Death* (2011-2012). En aquesta ocasió, mitjançant fotografies amb format més gran i a tot color, l'ar-

tista ens mostra la imatgeria que ha creat el poble palestí al voltant dels seus màrtirs. Ens parla de la convivència diària, a les cases i als carrers, amb pòsters de gran format de totes les persones que han mort per la causa. Tal com va dir el poeta i activista palestí Ghassan Kanafani: “La qüestió dels morts no incumbeix els morts, sinó els que encara són vius”. La major part d'instantànies han estat preses als camps de refugiats de la zona de Nablus: Alain (on, durant la segona intifada, van morir més de cinc-

La sèrie 'Death' mostra la imatgeria que ha creat el poble palestí al voltant dels seus màrtirs

centes persones i que dona suport al Front Popular d'Alliberament de Palestina, FPAP) i Balata, un dels més poblats del món, amb 25.000 habitants per un quart de quilòmetre quadrat. Ahlam Shibli entra a les seves llars i copsa la mainada que creix amb el pòster del màrtir en actitud combatent i el fet que, d'aquesta manera, la mort inspira la resis-

tència futura, sense treva. Als carrers, amb cartells impregnats de colors, també es presenten els difunts, unes morts que esdevenen la cultura visual del poble palestí. Alguns fins i tot mostren màximes com: *Per cada activista mort, en sortiran deu més disposats a lluitar*. Amb una fotografia cruenta i molt verídica, Ahlam Shibli aconsegueix fer-nos reflexionar i acostar-nos al dolor d'aquesta existència.

EL COS: PRIMERA LLAR

Ahlam Shibli també ha fet treballs fora de la seva terra, les sèries *Eastern LGBT* (2004/2006) i *Dom Dziecka. The house starves when you are away* (2008). A la primera, hi apareix gent dels col·lectius de lesbianes, gais, bisexuals i transsexuals, la majoria procedents del Pakis-

La casa fantasmal

Retrospectiva fotogràfica d'Ahlam Shibli
MACBA. Plaça dels Àngels, 1.
Fins al 28 d'abril de 2013

www.macba.cat
www.ahlamshibli.com

Els cartells amb els màrtirs palestins formen part de la cultura visual del poble palestí

Molts joves palestins d'ascendència beduina estan obligats a fer de voluntaris a l'exercit israelià

Una dona mostra un cartell amb els màrtirs morts per la causa palestina

tan, Palestina, el Líban, Turquia i Somàlia, que han hagut d'abandonar les seves llars d'origen perquè no hi podien viure d'acord amb la seva naturalesa. L'artista les copsa en moments íntims, en cabarets, arreglant-se o parlant, a ciutats com Barcelona, Londres, Zuric o Tel Aviv. Mitjançant fotos en blanc i negre i colors retocats, Ahlam Shibli reclama que la primera casa de qualsevol persona és el seu cos i denuncia el fet que aquest esdevingué el primer objectiu de les polítiques de repressió de la identitat. La sèrie *Dom Dziecka* (llar d'infants o orfenat) ens porta fins a Polònia. Allà, Ahlam Shibli conuiu amb mainada i adolescents, per les quals la casa d'acollida esdevé l'únic referent i lligam amb la realitat. ◀

POCA BROMA.

I+D EBRENC

Lo meu cunyat Cisquet i jo ja feia temps que pegàvem voltes a treure profit del fang de l'Ercros. "D'aquí, en podem treure alguna cosa", deia ell, "no pot ser que vulguen amagar sota l'estora una terra tan rica en metalls pesants". Lo Cisquet, de lletra, no en sap gaire, però d'electrònica i de fer experiments amb lo Quimicefa, sí. Així doncs, vàrem arreplegar un bon grapat d'aquell fang i hi vàrem punxar dos elèctrodes. A l'altre extrem vàrem fer un pont al carregador del mòbil de la tieta Aurora. Xeix! Vos podeu imaginar que el va carregar en dues hores? Allò era la bomba. Vàrem fer més proves i en vàrem perfec-

cionar lo prototip. Un grapat de fang de l'Ercros contenia tanta energia com una bateria de liti nova de trinca! Lo Zhou, lo xinès que treballa al bar de la Societat, diu que parlarà en un tiet seu, que es veu que té una fàbrica de components electrònics a Shenzhen, a vore si mos compren l'invent. Lo Cisquet, que anava tot embalat, va investigar com mos ho podíem fer per arreplegar també una mica d'aigua d'aquella que refreda lo nucli de la central nuclear, per si en podíem treure suc d'alguna manera, però, per sort, el vaig convèncer perquè es dedicés a coses menys arriscades. Ara, treballa a treure profit de les baves del caragol poma. Diu que se'n poden fer potingues pel cutis com les que anuncia a la tele. Jo li faig de representant. Bé que hem de treure profit de la merda que mos deixen per aquí baix, oi? FEL

Fer passar gat per llebre

Aquests últims dies hem viscut una successió ben curiosa de notícies que semblen confirmar la dita de *fer passar gat per llebre*: lasanyes i raviolis de vedella que en realitat eren de cavall o pastissos amanits amb coliforms fecals. O, com diuen en altres indrets, *ens han donat garses per perdus*. Aquest és un cas especial perquè, encara que les dues espècies són aus, el darrer avantpassat que comparteixen, una mesura de la distància evolutiva entre les espècies, va viure fa més de 100 milions d'anys. Entre els gats i les llebres, sorprenentment, hi va haver un avantpassat comú al voltant de la mateixa edat. I llavors, quin és el darrer avantpassat comú entre la vaca i els cavalls? Doncs, de fa poc més de 80 milions d'anys. Així doncs, tal com ens indica la saviesa popular, no hauríem de fer tants escarafalls perquè se'ls hagi colat una mica de carn d'un cosí germà de la vedella. Encara hagués estat menys greu que haguessin trobat gat en lloc de vaca, perquè són més propers evolutivament, amb un rebesavi comú de fa poc menys de 80 milions d'anys. Aquesta és la raó perquè, popularment, no es diu fer passar gat per vedella, a banda de la poca sonoritat de la dita. I no, no és cap brometa fàcil sobre cert tipus d'establiment oriental.

El greu és que el president d'un Estat del sud d'Europa es faci passar per humà quan no és més que un ase

Però el que sí que és greu és que el president d'un Estat del sud d'Europa, en una terra de conills, es faci passar per humà quan no és més que un ase, espècie del tot honorable, però amb el qual compartim un avantpassat comú de fa 94 milions d'anys, exactament la mateixa distància que hi ha entre el gat i la llebre. Això sí que és greu, que ens facin passar gat per llebre d'una manera tan descarada! Encara que, ben pensat, no m'estranyaria gens que aquest ase tan barbut fos un creacionista més i que tot aquest article li sonés com si fos xinès. **GUILLEM PEREGRI**

BARRI INTERNET

@galapita — @Hibai_ — @josianito

DEF CON TROLL _ □ ×

@policia respon a una provocació d'@hibai

APLICACIÓ _ □ ×

I Just Made Love!

Us presentem l'aplicació I Just Made Love!, disponible per iPhone i Android. Es tracta d'una aplicació molt semblant a Foursquare però, en comptes de recomanar bars i restaurants, serveix per explicar el lloc on acabes de follar. Localitzes el lloc al mapa amb un indicatiu (lèsbic, gai, hetero), marques les postures que has fet, puntues el lloc i poses nota al polvo.

Vam sospitar que la meitat era mentida, tot i que el fet que a Euskal Herria no hagi usuaris li dona molta credibilitat. El problema més gran que li veiem és que reproduceix el binarisme de gènere, només et deixa inscriure't com a dona o com a home.

És una aplicació molt semblant a Foursquare però, en comptes de recomanar bars i restaurants, serveix per explicar el lloc on acabes de follar

ijustmadelove.com

DEF CON TROLL _ □ ×

@gabilondo_1

El 8 de març es va crear el compte @gabilondo_1. Una foto d'Iñaki Gabilondo i un sol tuit: "Estreno en un medio que se ha demostrado vital para el futuro de la comunicación ¡Hola a todos!". El diumenge 10, aquest mateix compte va recomanar el Salvados i Jordi Évole li va fer RT. Ascensió vertiginosa: 24.000 followers en poques hores.

Cap a mitja nit, Ana Pastor escrivia un tuit dient que havia trucat per telèfon a Gabilondo i aquest li havia desmentit que tingués compte de Twitter. Immediatament després, el creador del compte va canviar el nom i la foto. Fins aquí, la nostra admiració per una jugada brillant.

El problema és que, tot seguit, es va usar aquesta anècdota per reproduir tots els tònics respecte a Twitter ("és un pati de veïnes", "no és fiable"...) i el discurs romàntic idealista del periodisme ("només Ana Pastor va verificar amb la font", "per culpa d'Internet, el periodisme ja no és el que era"). Brossa CT.

Per molt que s'hi obstinin les nostàlgiques de la plumi-lla, els bulos a Internet duren moltíssim menys que en format paper, dependre d'un emissor unidireccional és molt menys fiable i culpar Twitter del desprestigi del periodisme és propi d'idiotes que no s'assabenten de res.

Després que Jordi Évole li fes un RT, el compte va tenir una ascensió vertiginosa: 24.000 'followers' en poques hores

TUIT ROSA _ □ ×

Aquesta setmana ha mort Hugo Chávez Frías, líder de la revolució bolivariana. Els altres aspectes de la seva figura seran analitzats en altres pàgines, aquí ens centrarem en el seu ús magistral de les xarxes socials. Era el segon polític amb més influència a Twitter, només superat per Obama.

La utilització de Twitter, amb la seva limitació de caràcters, era tot un repte per algú habituat a fer *Aló Presidente*, un programa de quatre hores. Fidel mai no ha gastat Twitter i dubtem que fos capaç de sintetitzar i piular les seves *xapes* de dotze hores.

Estava tan integrat en la seva quotidianitat, que les seves filles no van deixar de piular durant la vetlla i els dies de dol.

#hastasiemprecomandante

XVI Marxa d'Homenatge als Maquis

Transició/Transacció, o com continuar esclavitzant el poble després d'una dictadura. Dins la XVI Marxa-Homenatge als Maquis

15, 16 I 17/03 CAPMANY (ALT EMPORDÀ) - GIRONA- CASA DE COLÒNIES ELS ESTANYS

DV 15/03 18h Rebuda de participants. 19:30h Inauguració de l'exposició sobre Agustín Rueda i xerrada amb la participació de la seva germana, María Rueda. 21h Sopar

DS 16/03 8:30h Esmorzar. 10h Viatge en vehicles al coll de Banyuls. Col·locació d'una placa en homenatge a Agustín Rueda al lloc on va ser detingut. Passejada suau fins a la masia on Agustín i el seu company van ser torturats per la Brigada Antianarquista de la Policia Nacional de Barcelona. Tornada al coll de Banyuls, on agafarem els cotxes i ens aproparem al cementiri d'Espolla (poble de pas) a fer un petit homenatge al *Quique* i al *Celes*, dos companys de Josep Lluís Facerías assassinats el 1949. 14h Dinar 17h Passi de *Ni viejos ni traidores*, documental francès sobre els grups autònoms on surten el *Moro* i Jacques André. Tots dos van ser detinguts a Catalunya al llarg de 1978. 19h Presentació del llibre *Grups Autònoms. Una crònica armada de la Transacció democràtica*, de Joni D. 21h Sopar. 23h Festeta amb l'actuació de Cranc i Juanito Piquete. DG 17/03 9:30h Esmorzar 10:30h Passi del documental *Autonomia obrera*. 12h Xerrada-debat sobre la transacció amb la participació de Daniel Pont (COPEL), Andrés Grima (pres polític del franquisme i un dels promotors de les Jornades Llibertàries de 1977), Iñaki García (membre de l'Ateneu Llibertari de Sants) i Pepe Ribas (*Ajoblanco*). 14h Dinar. 16h Comiat. Organitza: Grup Autònom Empordanenc i Col·lectiu A les Trinxeres. Col·labora XVI Marxa-Homenatge als Maquis. Més

+ info: sindominio.net/marxa-maquis

DJ14^{/03}

BARCELONA

Quanta aigua es precisa per fer qualsevol bé o servei habitual

18h L'aigua virtual i la petja ecològica de l'aigua. 18:45h Tast d'aigües. Aula de l'Aigua. C. Rector Triadó 15. Més info: auladelaiagua.org

La repressió a Bielorrússia

18h Ateneu Llibertari de Sants. C. Maria Victòria, 10. Més info: ateneullibertari.info

#OpEuribor, la informació, el nostre dret; la transparència, la seva obligació

19h Aurea Social. C. Sardenya, 261-263. A càrrec del *hacktivist* Jordi Puigdel·lív.

Presentació del llibre Grups Autònoms. Una crònica armada de la transició democràtica

19:30h Virus Editorial. Junta de Comerç, 19. Org: El Lokal

DV15^{/03}

BARCELONA

Passi del vídeo-documental de La Kosterica

19:30h Local Associació Salut i Agroecologia. C. Emili Roca, 52. Més info: associacionsalutagroecologia.wordpress.com

GIRONA

Tast de cerveses de La Vella Caravana

20h Restaurant B-12. Plaça del Vi, 11. Més info: b12cafebar.org

DS16^{/03}

BARCELONA

Seminari: L'aigua a les nostres llars

De 10 a 14h Sistemes per millorar l'estalvi i la qualitat de l'aigua de casa. Aula de l'aigua. C. Rector Triadó 15. Més info: auladelaiagua.org

XVI Calçotada Popular de la Vila de Gràcia

13h Plaça del Diamant

Taller de cuina de postguerra

12h Ateneu Llibertari de Poble Sec. Espai Obert. C. Violant d'Hongria, 71, 1er.

Documental: No tav. Indians di valle

19:30h Can Batlló. C. Constitució, 19. Documental que explica la lluita d'un poble contra l'absurda construcció d'una línia de tren d'alta velocitat

CAMBRILS

II Calçotada de l'Hortiga

12h Ludoteca pels més petits i *vermutillo* musical amb Trojan Father i Barrasound. 14h Calçotada amb calçots de la casa, salses casolanes, carn i setià a la brasa, pa amb tomàquet, aigua i vi. 16h Sobretaula musical amb Dj Pantoja, Pakirri i Zombie Wainjaus, Uno. Més info: hortiga.org

GRANOLLERS

El subjecte autònom i el subjecte de l'inconscient

18h Anònims, Menjars i pensar. C. Ricomà, 48. Organitza: El Colador. A càrrec d'Araceli Teixidó

DL18^{/03}

BARCELONA

Documental: Lo Sbarco

19:30h Casa Orlandai. Jaume Piquet, 23. La història de la nau dels drets que va sortir de Barcelona cap a Gènova amb centenars d'italians a bord per denunciar la deriva del propi país.

DM19^{/03}

BARCELONA

Documental: Black Block

18:30h Ateneu La Flor de maig. C. Doctor Trueta, 195. Documental on es narra el que va passar a Gènova l'any 2001, durant les manifestacions contra el G8: la repressió de la policia, la violència policial i les tortures durant l'assalt a l'escola Diaz i la detenció de les activistes a la caserna de Bolzaneto.

Bones pràctiques i sistemes per disminuir el rebut de l'aigua a la meitat

18h L'estalvi d'aigua, tasca de tots. Aula de l'aigua. C. Rector Triadó, 15. Més info: auladelaiagua.org

FREQÜÈNCIES
LLIURES

Ràdio Bronka 104.5FM (també 96.6FM de 00h. a 14h.) Àrea metropolitana de Barcelona www.radiobronka.info | **Contrabanda 91.4FM** Àrea metropolitana de Barcelona www.contrabanda.org | **Ràdio Línea IV** (només web) Barcelona www.radiolinea4.net | **Ràdio Pica 96.6FM** Barcelona www.radiopica.net | **Ràdio RSK 107.1FM** Nou Barris (Barcelona) www.radiorsk.info | **Ràdio Trama 91.41FM** Sabadell www.radiotrama.net | **Ràdio Kaos 90.1FM** Terrassa www.canangladajove.terrassa.net | **Postscriptum Ràdio** (només per internet) Terrassa www.postscriptumradio.org | **Ràdio Pinsània 90.6FM** Berguedà www.radiopinsania.wordpress.com | **Ràdio 90 101.4FM** Olot www.90.org | **Ràdio Klara 104.4FM** València www.radioklara.org | **Ràdio Malva 105FM** València www.radiomalva.wordpress.com | **Ràdio Aktiva 107.6FM** Alcoi www.radioaktiva107fm.blogspot.com | **Ràdio Mistelera 101.4FM** Dénia - La Xara www.lamistelera.org | **Ràdio Bala 106.4FM** Manresa <http://radiobalamananresa.wordpress.com>

Coettv Nou Barris (Barcelona) coettv@gmail.com | **Sants TV** <http://sants.tv>
Gramenettv Gramenet del Besòs www.tvgramenet.org

Selecció d'alguns programes de LaTele. Podeu consultar la graella sencera o veure tots els vídeos a www.latelo.cat. Emetem des de Plaça Espanya fins a Sant Pol de Mar al **CANAL 37 DE LA TDT**. Resintonitza la teva tele per trobar-nos!
CADA NIT A PARTIR DE LES 20H30 NOUS PROGRAMES!

DILLUNS: 20:30h. Notícies 1
DIMARTS: 20:30h. Tv Animalista
DIMECRES: 20:30h. Contra-Infos

DIJOUS: 22h. Y tu qué miras gilipollas?
El programa de punk de LaTele
DIVENDRES: 21h. Programa de l'aigua

DISSABTE: 22h. Cineclub 1
DIMECRES: 21h. La Xerrada

EL TEMPS

DIJOUS 14

Després de la neu a cotes baixes arriba la ventada, que afectarà amb més força les comarques del nord-est.

DIVENDRES 15

Una petita falca anticiclònica portarà sol i calma. La nit encara serà molt freda amb glaçades arreu, però de dia valors suaus.

DISSABTE 16

Vent del sud i ambient agradable, força primaveral durant el matí. A últimes hores creixement de nuvolades a Castelló.

DIUMENGE 17

Inestabilització a les comarques del nord. Ruixats i tempestes intermitents, cops forts de vent i més fresqueta.

DILLUNS 18

Més ruixats breus durant les hores centrals del dia a Girona, Barcelona i Pirineu. Temperatures més fredes i ventades.

DIMARTS 19

Nova estabilització. El sol es tornarà a imposar i els vents es calmaran temporalment. Temperatures diurnes a l'alça.

inDirecta

/ FEDERICO CALVO

«Amb el flamenc, les dones alliberen les seves pors»

Alex Romaguera
@AlexRomaguera

Com sorgeix el projecte d'anar als Balcans a ensenyar flamenc?

La idea va ser d'una professora de dansa espanyola resident a Ljubljana, la capital d'Eslovènia. Allà, vaig trobar-hi dones que necessitaven recuperar l'espurna en les seves vides, ja que, si bé Eslovènia no va patir la guerra, hi ha moltes refugiades dels països implicats en el conflicte.

La iniciativa pretenia acostar dones sèrbies, bosnianes i d'altres comunitats?

D'entrada, no ho preteníem. Les que venien ho feien guiades pel desig de compartir emocions i tenir una segona oportunitat. Tot i que no parlava el seu idioma, des de l'inici, la connexió va ser espontània, una mena d'encanteri.

Quins mecanismes vas utilitzar per trobar aquest espai de complicitat?

L'afecte. Per enderrocar el mur de la por, no hi ha cap altra tècnica que l'afecte. La majoria eren dones amb la mirada trista que s'havien negat a sentir, perquè això els recordava el dolor patit per la seva gent i per elles mateixes. A través de la música, van desbloquejar aquests nusos. Primer ploràvem plegades i, després, treien la tensió amb el ritme de la música.

Així desembossaven els sentiments?

Ho vam redescobrir juntes, cosa que després va repercutir en les seves vides. Tor-

naven a tenir ganes de cuidar-se i de recuperar el contacte amb els fills quan marxaven cap a casa.

Què té el flamenc que no tinguin altres danses?

La seva estructura és menys rígida i facilita l'expressivitat de les emocions. És sentiment en estat pur i així ho vam experimentar. A força de treure la sensualitat i de bellugar-se, sentien que recuperaven la condició de dones i, alhora, alliberaven les seves pors. Cal recordar que moltes havien negat la seva feminitat per cuidar els fills o per treballar als quarters militars durant la guerra.

“Ningú no pensa a reconstruir les persones, les grans castigades d'una guerra”

Partien de realitats similars?

Hi ha de tot. Algunes havien patit abusos o havien presenciat les massacres ocorregudes a Bòsnia, d'altres manifestaven greus desequilibris arran de la pèrdua dels fills a la guerra. Sobretot ho veia a Bòsnia, on a causa dels rols culturals i del drama viscut, amb prou feines podia quedar amb elles a les mesquites per fer pilates o oferir-los tècniques de respiració que després exercien a casa. Amb el temps, les coses han canviat, però encara és difícil treballar-hi. En canvi, amb els nens i les nenes passa tot el contrari. Els resultats són extraordinaris i això els ajuda de cara al futur.

Quines lliçons n'has tret?

He observat que l'escassa comunicació entre les comunitats s'esvaeix amb iniciatives com el flamenc i altres propostes que treballen les emocions. No critico que la Unió Europea inverteixi diners per reconstruir ponts i edificis, però ningú no pensa a reconstruir les persones, les grans castigades d'una guerra.

Utilitzar el flamenc com a teràpia t'ha permès aprofundir en aquesta dansa?

Sempre m'he deixat endur per la intuïció, però he de reconèixer que m'ha proporcionat una certa anàlisi racional del ball. De tota manera, no serveix de massa deixar coreografies escrites i cançons perquè les persones les aprenguin. Cal ser-hi físicament, ja que el contacte és bàsic quan parlem del flamenc. Elles m'insisteixen que no volen aprendre'l, sinó experimentar-lo a base de compartir emocions i mirar-nos els ulls. Perquè quan ens mirem els ulls, la veritat surt i tot funciona.

Quins projectes tens previstos els mesos vinents?

Estic entusiasmada amb la meva feina i aviat marxaré a Xangai (Xina), a Puebla (Mèxic) i als Balcans per continuar amb els tallers. Però també vull estar a la meua terra, un racó de natura que forma part de la meua memòria. En tot cas, el flamenc m'ha ensenyat que tots som llapis en disposició de transformar i millorar el món. Jo ho he viscut en primera persona. ◀

Inmaculada Lobato

'Bailaora' de flamenc

Cada setmana, al Centre Cultural La Victoria de Sanlúcar de Barrameda, Inmaculada Lobato imparteix classes de flamenc a petits i grans. Allà, la 'bailaora' d'aquest municipi de la província de Cadis continua una tasca que va iniciar fa vint anys amb noies afectades pel consum de drogues, algunes de les quals s'havien intentat suïcidar. La vida la va canviar el 2002, quan, a través de l'associació local La Argentina, Lobato -coneguda artísticament com *La Polvorilla*- va viatjar a Eslovènia per oferir flamenc a dones sèrbies i bosnianes exiliades a causa de la guerra dels Balcans. Gràcies a aquesta labor, ha creat tres escoles a Ljubljana i Koper (Eslovènia) i a Bosanska Krupa (Bòsnia) sota el paraigua de l'entitat Luna gitana. L'experiència d'aquesta dona de 46 anys queda recollida, avui, en el documental *Sin Ruido*, elaborat per la productora madrilenya Tres Monstruos, on *La Polvorilla* ensenya el valor del flamenc com a instrument de catarsi personal i d'apropament entre comunitats que, per diverses raons, s'han donat l'esquena de manera traumàtica.